

παραγγελίαν κριτοῦ, ἢ ἐπιλογὴν, ἢ νοξάλιαν ἐπὶ τῷ παραστῆναι τὴν φασίλιαν· ἴσως γὰρ ἀγνοεῖ τὸν ἀμαρτήσαντα δοῦλον ἢ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Πλὴν τοῦ κληρονόμου διαθήκην ἢ κωδίκελλον ἢ ἑτέραν [τελευταίαν]⁷⁶⁾ βούλησιν οὐδεὶς ἀπαιτεῖ διὰ τῆς παραστατικῆς ἀγωγῆς τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ διὰ παραγγελιῶν δικαστῶν.

Ἀρμόζει καὶ οἷς διαφέρει, κὰν μὴ αὐτῶν ἢ τὸ πρῶγμα μῆτε τὴν ἐπ' αὐτῷ ἀγωγὴν ἔχωσιν, ὡς ἐνθα ληγατευθῆ μοι δοῦλος, ὃν πέτρος ἐπιλέξεται· κινῶ γὰρ ἐπὶ τῷ παραστῆναι, ἵνα πέτρος ἐπιλέξῃται. οὐ πᾶς δέ, ὅστις διαφέρει, ἀλλ' ὅστις διαφέρει δικαίως, κινεῖ· ἐὰν γὰρ ἐνάγωμαι τῇ παραστατικῇ τῶν πραγμάτων ἀγωγῇ, [οὐ]⁷⁷⁾ καλῶς αὐτὴν κινῶ, εἰ καὶ δια-

noxalem, ut exhibeatur familia: fortasse enim servum noxium non novit aut nomen eius.

Extra heredem testamentum vel codicillos vel L. 3. §. 8. aliam supremam voluntatem nemo actione ad exhibendum petit, sed interdictis.

Competit et iis, quorum interest, etsi eorum §. 9. 10. 11. res non sit nec vindicationem habeant, veluti si servus mihi legatus sit, quem Petrus sit optaturus: ago enim ad exhibendum, ut Petrus optet. Non omnis autem, cuius interest, sed is, cuius ex iusta causa interest, agit: si enim mecum actum fuerit ad exhibendum, ego non recte ago, quamvis mea intersit,

λειται δυναθῆ ἐπιλέξασθαι ἢ [τοῖ ἐκδι]κῆσαι. καὶ ὁ βουλόμενος δὲ νοξάλιαν κινήσει χρῆζει πολλῆς τῆς AD EXHIBENDUM. τί γὰρ; ὅτι ὁ μὲν δεσπότης τοῦ ἀμαρτήσαντος οἰκέτου εἰσιμῶς ὑποδέχεται τὴν νοξάλιαν, ὁ δὲ μέλλων ἐνάγειν λέγει, οὐ δύναμαι μνησθῆναι, ποῖος οἰκέτης ἐτύπησέ με ἢ ἔκλεψε παρ' ἐμοῦ ἢ ἄλλο τί ἤμαρτε, εἰ μὴ πάσας παραγγῆρας καὶ ἐκ τῆς ὄψεως γνωρίσω τὸν ἡμαρτήσαντα εἰς ἐμὲ οἰκέτην. ἐσθότε γὰρ λέ . . οὔτε τοῦ ὀνόματος μὲνηται οὔτε τὸ πρόσωπον ἀκριβῶς οἶδεν, ἐὰν μὴ παραγγῆρας πάσας, καὶ ἀκριβῶς θεασάμενος αὐτοῦς ἐπιγνῶ τὸν ἀμαρτήσαντα. καὶ χρῆ κατὰ διάγνωσιν παραγγεῖσθαι πᾶσαν τὴν φασίλιαν εἰς τὸ ἐνσημίρωσθαι τὸν ἐναγόμενον^{ε)}, ὑπὲρ ποίου βούλεται κινήσει νοξάλιαν, ἀπογορηθῆ αὐτῶν τῶν οἰκετῶν γενομένης.

κυρ. ἢ ἀδ ἐξενβενδοῦμ περσοναλία ἐστίν. κινεῖ δὲ αὐτὴν ὁ μέλλων κινεῖν ἢ ὅμο ἢ σερβιανῶν ἢ περὶ οὐσουφροῦτου ἢ ἰντέροδικτον καὶ ὁ φέλων ἐπιλέξασθαι οἰκέτην καὶ ὁ νοξάλιαν κινῶν. τί γὰρ; ὅτι οὐ δύναται ἀποδείξει, εἰ μὴ παραστῆ ὁ οἰκέτης.

πᾶς ληγατάριος ἢ φιδικομισάριος ἢ ἐλευθερίας τυχῶν, καὶ ἀπλῶς εἰπέ πᾶς ὅστιςδήποτε χωρὶς κληρονόμου, βουλόμενος τὴν διαθήκην ἢ τοὺς κωδικέλλους ἢ ἄλλο τίποτε τῶν εἰς τελευταίαν βούλησιν ἀνηκόντων προσερχθῆναι, οὐ δύναται κινήσει τὴν ἀδ ἐξενβενδοῦμ. ἀρκεῖ γὰρ αὐτῷ τὰ ἰντέροδικτα εἰ περὶ τούτων προκείμενα, ὡς ὁ πομπώνιος λέγει. ἀλλὰ μᾶλλον ἤρσεν, οὐ μόνον τούτοις ἀρμόζειν τὴν ἀδ ἐξενβενδοῦμ ἐπὶ παραστάσει τῆς διαθήκης ἢ τῶν κωδικέλλων καὶ πάσης τελευταίας βουλήσεως^{ε)}, ἀλλὰ καὶ παντὶ ἑτέρῳ, ὃ διενήροχε προσερχθῆ. ὁ δικαστὴς οὖν τῆς ἀδ ἐξενβενδοῦμ ὡς ἐν κεφαλαίῳ σκοπεῖται, εἰ διαφέρει τινὲ προσερχθῆναι τὸ πρῶγμα τὸ ζητούμενον, οὐ μὴν εἰ δεσπόζει αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἢ κελενέτω αὐτῷ προσφθεσθαι, ἢ ἀπαγορευέτω τῷ ἐνάγοντι, ἐὰν μὴδὲν διαφέρει. τὸ μείζον γὰρ ἔλεγε ἰουλιανός, ὅτι καὶ μηδεμίαν ἐδικήσεως ἐπὶ τῷ πρῶγματι ἀρμοζούσης μοι διδοταί μοι ἢ AD EXHIBENDUM. πολλῆς οἰκέτης ἐληγατευθῆ μοι, οἷον ἂν τίσις ἐπιλέξῃται, καὶ οὕτω δεσπότης ἐμὲ τοῦ οἰκέτου, ἐπειδὴ οὐδὲ ἐπιλέξατο τίσις, οὐδὲ ἀρμόζει μοι τίσις ἢ ὅμο, καὶ ὅμοιως, ἐπειδὴ διαφέρει μοι, καλῶς κινῶ τὴν ἀδ ἐξενβενδοῦμ ἀπαιτῶν παραγγεῖσθαι τοὺς οἰκέτας, ἵνα ἐπιλέξῃται τίσις ἐξ αὐτῶν ὃν βούλεται, καὶ τότε αὐτὸν ἐδικήσω· καίτοι οὐ μέλλω ἐγὼ ἐπιλέγεσθαι τὸν οἰκέτην.

τοῦ ἄνω. ἀρμόζει ἢ ἢ ὅμο τῷ κληρονόμῳ, ὡς βι. κθ' τί. γ' διγ. γ'.

τοῦ δε ταβουλῆς EXHIBENDIS ἐξενβενδοῦμ γὰρ ὄντος ἰντέροδικτου, ἀργεῖ ἢ ἀδ ἐξενβενδοῦμ.

οὐδεὶς αὐτὸς ἐναγόμενος τῇ ἀδ ἐξενβενδοῦμ δι' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι κατέχεται εἰς τὴν τοῦ πραγματος παραστασίαν^{ε)}.

τοῦ ἐναντιοφα. σῆ. ὅτι [οὐ]^{h)} καλῶς ἐνάγει μοι τις, καθότι αὐτὸς περὶ τοῦ αὐτοῦ παρ' ἑτέρου ἐνάγεται. εἰώθασαι

omnibus rebus quam voluerit eligere sive vindicare possit. Et qui noxali iudicio experiri vult, saepe ad exhibendum actione opus habet. Quid enim, si dominus servi noxii paratus quidem sit noxale iudicium suscipere, actor autem dicat: non possum reminisci, qualis servus me verberaverit vel a me furatus sit vel aliud quid peccaverit, nisi omnes produxeris, et ego ex aspectu servum noxium agnoverim. Nonnunquam enim nec nomen tenet nec personam accurate novit, nisi omnes produxeris et eos accurate inspiciens noxium recognoverit. Itaque causa cognita tota familia sisti debet, ut actor designet, cuius nomine noxali agere vult, recensione servorum facta.

12. Cyr. [l. 3 §. 3—7]. Ad exhibendum actio personalis est. Agit ea, qui in rem actione experiri vult vel Serviana vel de usufructu vel interdicto, et qui servum optare vult, et qui noxali acturus est. Quid enim, si designare non possit, nisi exhibeatur servus?

13. [Steph. index l. 3 §. 8. 9. 10]. Legatarius, fideicommissarius, is cui libertas relicta est, et simpliciter quilibet extra heredem, si testamentum vel codicillos vel aliud quid ad ultimam voluntatem pertinens exhiberi velit, ad exhibendum agere non potest. Sufficiunt enim interdicta ad haec proposita, ut Pomponius dicit. Sed magis placuit, non solum iis competere ad exhibendum actionem, ut testamentum vel codicilli vel quaelibet ultima voluntas exhibeantur, sed et cuivis alii, cuius interest rem exhiberi. Iudex igitur actionis ad exhibendum summam cognoscat, an eius intersit rem petitam exhiberi, non etiam an rei dominus sit, et sic aut iubeat rem ei exhiberi, aut deneget actori, si nihil eius intersit. Plus enim dixit Iulianus: etsi vindicationem rei non habeam, tamen datur mihi ad exhibendum actio. Forte servus mihi legatus est, quem Titius elegerit, et nondum dominus sum servi, quia necdum Titius elegerit, nec interim competit mihi in rem actio, et tamen, quam mea intersit, recte ad exhibendum ago desiderans servos exhiberi, ut Titius ex iis eligat, quem voluerit, et tunc eum vindicem: quamvis ego optare non possim.

14. Anon. [ad l. 3 §. 8]. Heredi in rem actio competit, ut lib. XXIX tit. 3 dig. 3.

15. [Steph. ad l. 3 §. 8]. Nam quum sit exhibitiorum interdictum de tabulis exhibendis, cessat ad exhibendum actio.

16. [Steph. index l. 3 §. 11]. Qui ipse ad exhibendum convenitur, non propter hoc ipsum, quod ad restituendum tenetur

17. Enantiopha. [ad l. 3 §. 11]. Nota, non posse quemquam me convenire propterea, quod ipse ab alio

76) Ex Heimb. addo.

77) Deest in Cod.

ε) Legendum ἐνάγοντα, nisi in sequentibus omissum sit ὁ ἐνάγων.

g) In Cod. non est vestigium lacunae. Sed desiderantur nonnulla. Vide nro. 18.

φ) Stephanus verba §. 9: non solum iis quos diximus perperam interpretatur.

h) Deest in Cod.

φέρει μοι, καθὸ ἐνάγομαι· οὔτε⁷⁸⁾ ὁ δόλω πανούμενος νέμισθαι, ὅστις οὔτε ἐπὶ τῷ πράγματι ἀγωγὴν ἔχει⁷⁹⁾ οὔτε παραγγελίαν δικαστοῦ, οὔτε ὁ ἀρπαξ οὔτε ὁ κλέπτης.

L. 3. §. 12. Δύναται πολλοὶ κινεῖν τὴν παραστατικὴν τῶν
D. X. 4. πραγμάτων ἀγωγὴν περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος· ἴσως ὁ μὲν γὰρ λέγει δεσποτεῖαν ἔχειν, ὁ δὲ χοῖσιν, ὁ δὲ ἐνέχυρον, ὁ δὲ νομῆν.

§. 13. Ἐὰν εὐλόγως ὁ νομὴς παραγράφηται, ἀπολύεται. εἰ δὲ ἀμαρῶν ἐστὶν ἢ μακροτέρας χοῖσιν ζητήσεως ἢ παραγραφῆς, ψηφίζεται αὐτὸν μὲν ὑπερθεθῆναι εἰς τὴν κυρίαν ἐναγωγὴν, παραστῆναι δὲ τὸ πρῶτον. τινὰς δὲ παραγραφὰς αὐτὸς ζητεῖ πάντως· οἷον τὴν τοῦ συμφώνου, τὴν τοῦ δόλου, τὴν τοῦ ὄρκου καὶ τὴν ἀπὸ ψηφίου δικαστικῆς.

§. 14. Ἐνθα μὴ δύναται κινεῖσθαι ἢ παραστατικὴ τῶν πραγμάτων ἀγωγὴ, ἔσθ' ὅτε ἱμφάκτουμ κινεῖται. ἐάν⁸⁰⁾ γὰρ ὁ δούλος τῆς γυναϊκὸς μου γράψῃ τοὺς λογισμοὺς μου, καὶ ἔχεις⁸¹⁾ αὐτοῦς, εἰ μὲν ἐμὸς ἐστὶν

γὰρ οἱ συνήγοροι τοῦ ἐναγομένου ποιῶν ἑτέρους¹⁾ μέρος δίκης ὡς ἔχοντας τὸ πρᾶγμα, περὶ οὗ ἐνάγεται.

ἐπειδὴ καὶ ὁ δόλω πανούμενος ὡς ἐναγόμενος ὑπὲρ τοῦ πράγματος τῆς αὐτῆς ἐπιβουλοῦμαι μέλλει κινεῖν, καὶ ὁ κλέπτης καὶ ὁ ἀρπαξ, ὅτε κατ' οὐδέναν τρόπον ἐστὶν ἀληθὴς. σαφῶς οὖν ὠρίσθητο νεράτιος, χοῖσιν τὸν δικαστὴν τῆς αὐτῆς ἐπιβουλοῦμαι διαγνώσκων, εἰ δικαίαν καὶ δεδοκιμασμένην αἰτίαν ὁ ἐνάγων ἔχει δι' ἣν ἐπιζητεῖ παραστῆναι αὐτῷ τὸ πρᾶγμα, καὶ τότε δέχεσθαι τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ.²⁾

πολλὰς δὲ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν οἰκίτην πολλοὶ τινες καλῶς κινουσι τὴν αὐτῆς ἐπιβουλοῦμαι. τί γὰρ; ὁ πρῶτος μὲν δεσπόζει αὐτοῦ, σκευότιδος δὲ οὐσοφροντικὸν ἔχει ἐπ' αὐτῷ, καὶ τέτριτος νέμισται αὐτὸν, καὶ κουάρτος εἰς ἐνέχυρον ἔχειν αὐτὸν διαβεβαίωται. ἐπειδὴ πᾶσι διαφέρει τὸ παρασθῆναι τὸν οἰκίτην, πᾶσιν ἀρμόζει ἢ αὐτῆς ἐπιβουλοῦμαι. [ὁ δικαστὴς τῆς αὐτῆς ἐπιβουλοῦμαι¹⁾] καὶ τὰς παραγραφὰς τοῦ νεμομένου τὸ πρᾶγμα προσδέχεται, καὶ εἰ τοιαύτας ἔχει παραγραφὰς, ὡς εὐχερῶς ἀπωθιέσθαι τὸν ἐνάγοντα, ἀπολύει τὸν ἐναγόμενον, ἐὰν δὲ ἀσαφὴς ἐστὶν ἢ παραγραφῆς ἢ μεζόνος καὶ ὑψηλῆς δεομένης ζητήσεως, ὀφειλομένης ἐν τῷ πρωτοτύπῳ δικαστηρίῳ φυλαχθῆναι, ὀφείλει κινεῖν τὸ πρᾶγμα παρασθῆναι καὶ φυλαχθῆναι τὴν τῶν παραγραφῶν ἐξέτασιν τῷ δικαστηρίῳ τῆς ἐν ἐμῇ. τινὰς δὲ παραγραφὰς καὶ αὐτὸς ὁ τῆς αὐτῆς ἐπιβουλοῦμαι δικαστῆς ἐξετάζειν ὀφείλει, ὡς τὴν τοῦ πάκτου, τὴν τοῦ δόλου, τὴν τοῦ ὄρκου, τὴν REI IUDICATAE.

κυρ. τὰς παραγραφὰς τοῦ νεμομένου εἰ μὲν προφανεῖς εἰσιν, ὡς τὴν πάκτου ἢ δόλου ἢ ὄρκου ἢ ἡείουδικαται, δεχέσθαι ὁ δικαστῆς· εἰ δὲ ἀμαρῶν ἢ μέσαι, ὑπερθεθῆσθαι εἰς τὸ διρέκτον δικαστήριον.

τοῦ ἀγωγ. εἰς τὴν πρωτότυπον, οἷον τὴν ἐν ἐμῇ ἢ τὴν σεργιανῆν ἢ τὴν περὶ τοῦ οὐσοφροντικου, ὡς ἐν τῷ πρό τουτου θεματι.

τοῦ ἐναντιοφ. ἀνάγν. γὰρ βι. ζ' τί. α' διγ. γ' καὶ ἴστι. β' τί. α', οἱ τὸ γραφόμενον τῷ χάρτη ἢ σαρίδι μου ἐμὸν γίνεται.

ὅταν συμβαίνει ἐπιζητεῖσθαι τοῦ πράγματος παράστασιν, εἰ καὶ ἀργεί ἢ αὐτῆς ἐπιβουλοῦμαι, ὅμως ἱμφάκτουμ ἀγωγὴν δίδεται. οἷον δούλος τῆς γυναϊκῆς μου τοὺς ἐμὸς λόγους διέφθειρε, σὺ δὲ κατέχεις αὐτοὺς διαφθαμένους, καὶ ἐπιζητῶ ἵνα παραστῆς αὐτούς. καὶ ἤρπεν, εἰ μὲν δεσπότης ἐμὴ τῶν χαρτῶν, ἐν οἷς ἐγράφησαν οἱ λόγοι, καλῶς κινῶ τὴν AD EXHIBENDUM κατὰ σοῦ, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴν τὴν ἐν ἐμῇ δύναται κινεῖν ὁ δεσπότης τοῦ χάρτου, δεσπότης γὰρ ὢν τοῦ χάρτου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ γεγραμμένων· εἰ δὲ μὴ ἐμὸς τυγχάνει ὁ

quatenus convenior: neque qui dolo desiit possidere, qui neque in rem actionem habet neque interdictum, neque raptor neque fur.

Multi ad exhibendum agere eiusdem rei nomine possunt: fortasse enim alius dicit, se dominium habere, alius usumfructum, alius pignus, alius possessionem.

Si possessor iuste excipiat, absolvitur. Si vero exceptio obscura sit vel altiore quaestione indigeat, statuit, ipsam quidem in directum iudicium differri, rem autem exhiberi. Quasdam autem exceptiones ipse utique inquirit: veluti pacti conventi, doli, iuris iurandi et rei iudicatae.

Quum ad exhibendum agi non potest, interdum in factum agitur. Si enim servus uxoris meae rationes meas conscripserit, et tu eas habeas, si quidem mea charta sit, et vindicationem et ad exhibendum

de eadem re convenitur. Solent enim advocati rei alios in partem iudicii vocare, ut qui possideant rem, de qua ille convenitur.

18. [Steph. index l. 3 §. 11 continuatus]. Alioquin etiam is, qui dolo desiit possidere, ob rem conventus ad exhibendum agere poterit, et fur et raptor: quod nullo modo verum est. Elganter igitur Neratius definiit, iudicem ad exhibendum cognoscere oportere, an iustam et probabilem causam actor habeat, ob quam rem sibi exhiberi desideret, et tunc actioni eius locum dare.

19. [Steph. index l. 3 §. 12. 13]. Aliquando ob unum eundemque servum plures recte ad exhibendum agunt. Quid enim? Primus eius dominus est, Secundus usumfructum eius habet, Tertius eum possidet, Quartus pignori eum se habere affirmat. Quum omnium intersit, servum exhiberi, omnibus ad exhibendum actio competit. Iudex ad exhibendum etiam exceptiones eius, qui rem possidet, audit, et si tales exceptiones habeat, quae actorem facile repellant, rem absolvere, sin obscura sit exceptio et altioris indigens quaestione, quae principali iudicio servari debeat, rem exhiberi iubere debet et servari examinationem exceptionum iudicio in rem actionis. Quasdam autem exceptiones etiam ipse ad exhibendum iudex examinare debet, ut pacti, doli, iuris iurandi, rei iudicatae.

20. Cyr. [l. 3 §. 13]. Exceptiones possessoris, si apertae sint, ut pacti vel iuris iurandi vel rei iudicatae, iudex examinet: sin obscurae sint vel dubiae, differat in directum iudicium.

21. Anon. [ad l. 3 §. 13]. In principalem actionem, veluti in rem vel Servianam vel de usufructu, ut in themate praecedente.

22. Enantioph. [ad l. 3 §. 14]. Lege enim lib. VI tit. I dig. 23 [§. 3] et Insit. II tit. I [§. 33], quod meum fiat, quocumque in charta vel tabula mea scribatur.

23. [Steph. index l. 3 §. 14. 15]. Si forte desideratur rei exhibitio et ad exhibendum actio cessat, tamen in factum actio datur. Puta servus uxoris meae rationes meas corruptit, tu vero eas corruptas tenes, et ego a te eas exhiberi desidero. Placuit igitur, si dominus sim chartae, in qua rationes scriptae sunt, recte me adversus te ad exhibendum agere, quia dominus chartae etiam vindicationem instituire potest, nam quum chartae dominus sit, etiam eorum dominus est, quae in ea scripta

78) Hinc novum thema in Cod. inchoatur.

79) Expl. fol. 28. 23. Inc. fol. 162. 155.

1) Cod. ἐτέρων.

2) Expl. fol. 28. 23. Inc. fol. 162. 155

80) In Cod. novum thema incipit.

81) Sic Heimb. Cod: ἔχη.

7) Haec ego supplervi: nempe necessario eiusmodi quid addendum erat, licet in Cod. nulla sit lacuna.

ὁ χάρτης, ἔχω καὶ ἐπὶ τῇ ἐκδικήσει καὶ ἐπὶ τῇ παραστάσει αὐτοῦ ἀγωγὴν· εἰ δὲ ἀλλότριός ἐστιν ὁ χάρτης, οὐδετέραν αὐτῶν ἔχω, ἀλλὰ τὴν ἰμφράκτουμι.

Ὁ πολιτικῶς καὶ ὁ φυσικῶς νεμόμενος ἐνάγεται τῇ παραστατικῇ τοῦ πράγματος ἀγωγῇ.

δ'. Ρομπρο. Ὅθεν καὶ ὁ λαβὼν τὸ πρᾶγμα εἰς ἐνέχυρον ἢ παραθήκην ἢ ἐν χρήσει ἢ ἐν μισθώσει ἐνάγεται.

ε'. Υλπι. Ἐάν τις ἐπὶ τῷ μεταγαγεῖν φορτία μισθωσόμενος ἀπόθῃται αὐτὰ ἐν ὠρειῳ, αὐτὸς καὶ ὁ κληρονόμος αὐτοῦ ἐνάγονται τῇ παραστάσει αὐτῶν· αὐτοὶ γὰρ αὐτὰ δοκοῦσιν ὡς ἐνέχυρον νέμεσθαι. εἰ δὲ μὴ ἐστὶ κληρονόμος, ἐνάγεται ὁ ὠρειάριος· πᾶς γὰρ ἔχων ἐν χεῖρειαν παραστήσαι ἐνάγεται τῇ παραστατικῇ ἀγωγῇ.

Καὶ ὁ δανειστής καὶ ὁ λεγατάριος πεμφθέντες

χάρτης, ἀλλὰ τοῦ τυχόν ἢ προμ. . . . ἄλλον τινός, τὴν μὲν ἀδ ἐξνιβενδοῦμι κινεῖν κατὰ ἀκριβείαν οὐ δύναμαι, ἢ ἘΝ ΦΑΚΤΥΜ^{μ)} δὲ μοι ἀγωγή διδεται κατὰ σοῦ. οὐ μόνον δὲ κατὰ τοῦ πολιτικῶς καὶ ἀσφαλῶς νεμομένου δίδεται ἢ ἀδ ἐξνιβενδοῦμι, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ φυσικῶς νεμομένου τὸ πρᾶγμα.

τοῦ ἐναντ. καίτοι ἐν τῷ α' καὶ θ' θέμ.^{ν)} τούτου τοῦ διγ. φησὶν ἀρμόζειν τὴν ἀδ ἐξνιβενδοῦμι καὶ τῷ μὴ δεσπόζοντι καὶ τῷ μὴ ἔχοντι τὴν ἐν θέμ.

τοῦ ἀνωγ. τῶν νομῶν αἱ μὲν εἰσὶν ἔννομοι καὶ πολιτικαί, ὡσπερ ἢ ἐπὶ οὐσουκαπίου· κυρίως γὰρ νομὴ ἐστὶ ψυχῆ δεσπόζοντος κατοχῇ· αἱ δὲ μόνον ἔννομοι, ὡς ἐπὶ τῶν ὑπερδικτῶν· αἱ δὲ φυσικαί, ὡς ἐπὶ τοῦ κομμοδάτου καὶ πιγνερατικῶς· ἕτεροι γὰρ νέμονται. καὶ ποτε μὲν ψυχῆ νεμόμεθα, ποτε δὲ μόνῳ σώματι, ἄλλοτε δὲ κατὰ ταῦτον καὶ ψυχῆ καὶ σώματι. καὶ ἀνάγν. περὶ τούτου βι. μα' τί. β, βι. ζ τοῦ κώδ. τί. λβ' ο) διατ. ι.

τοῦ ἀνωγ. ἐνάγονται τῇ ἐν θέμ, ὡς βι. α' ρ) διγ. θ'.

ἐμισθώσατο τις φορτία ἐπὶ τῷ μεταγαγεῖν αὐτὰ εἰς τινα τόπον, καὶ ἀπέθετο αὐτὰ ἐν ὠρειῳ, δύναται ἔχειν κατὰ τοῦ μισθώσαντος^{ρ)} αὐτῷ τὰ φορτία τὴν ἀδ ἐξνιβενδοῦμι, ἵνα αὐτὸς ὁ δεσπότης ἐκβάλῃ αὐτὰ τοῦ ὠρειοῦ, ἐπειδὴ διαφέρει αὐτῷ μετακομίσαι αὐτὰ καὶ λαβεῖν τὸν μισθόν. εἰ δὲ καὶ ἐτελεύτησεν ὁ μισθώσας αὐτῷ τὰ φορτία ἐπὶ κληρονόμῳ τινί, κατὰ τοῦ κληρονόμου τοῦ μισθώσαντος καλῶς κινεῖ τὴν ἀδ ἐξνιβενδοῦμι^{ρ)}. εἰ δὲ μηδεὶς ἐστὶ τοῦ μισθώσαντος κληρονόμος, τότε κατὰ τοῦ ὠρειαρίου κινεῖται· εἰ γὰρ μηδεὶς ἄλλος νέμεται ταῦτα τὰ φορτία, ἀνάγκη πάντως τὸν ὠρειάριον νέμεσθαι αὐτὰ, ὡς δύνασθαι παραστήσαι αὐτὰ, καὶ δια τοῦτο καλῶς κατέχεται τῇ ἀδ ἐξνιβενδοῦμι παρὰ τοῦ μισθωσαμένου αὐτὰ. διότι δοκεῖ φυσικῶς νέμεσθαι τὰ φορτία ὁ^{ρ)} τὴν μετακομιδὴν αὐτῶν μισθωσάμενος, ἢ μάλλον ἐπειδὴ δοκεῖ μὲν ὡς ἐνέχυρον ἔχειν αὐτὰ ὑπὲρ τοῦ ἐπαγγελθέντος αὐτῷ μισθοῦ. ἐπέδειξε τοίνυν τοῦτο τὸ θέμα, φησὶν ὁ οὐλιπιανός, ὅτι καὶ ὁ δυνάμενος παραστήσαι πρᾶγμα κατέχεται περὶ αὐτοῦ τῇ ἀδ ἐξνιβενδοῦμι. ὁ ἰουλιανός δὲ ἔλεγε, ὅτι καὶ ὁ πεμφθεὶς εἰς νομὴν τὴν RER SERVANDAE καύσα ἢ τὴν λεγατόρουμ σερβανδορουμ καὶ ὁ οὐσουφρονικτον ἔχων ἐν πράγματι καλῶς κατέχεται τῇ ἀδ ἐξνιβενδοῦμι, εἰ καὶ τὰ μάλιστα μηδεὶς τούτων κυρίως νέμεται. ὅθεν ἐξητήσεν ἰουλιανός, πῶς οφείλουσιν οὗτοι παραστήσαι τὸ πρᾶγμα. καὶ εἶπε τὸν μὲν πρότερον τούτεστι τὸν εἰς νομὴν πεμφθέντα οὕτω παριστᾶν τὸν οὐκέτηρ, ἵνα ὁ μὲν ἐνάγων τὴν νομὴν αὐτῷ κατ. . . . αὐτὸς δὲ θεῖ σερβανδαε καύσα πεμφθεὶς εἰς νομὴν αὐτοῦ μείνῃ τὸ πρᾶγμα ἐνέχυρον ἔχων ἐπ' αὐτῷ, καὶ ὁ τὸν οὐσουφρονικτον [ἔχων τῷ] ἐνάγοντι διὰ τὴν νομὴν τοῦ πράγματος, αὐτὸς δὲ μείνῃ ἔχων ἐξουσίαν τοῦ κληρονομεῖν καὶ καρποῦσθαι.

actionem habeo: sin autem charta aliena sit, neutram earum actionum habeo, sed in factum actionem.

Qui civiliter et qui naturaliter possidet, ad exhibendum actione convenitur. L. 3. §. 15. D. X. 4.

IV. Pompro. Ideoque et is, qui rem pignori accepit, vel apud quem deposita, vel cui commodata vel locata res est, convenitur. L. 4. D. eod.

V. Ulpri. Si quis merces transvehendas conduxerit et in horreo eas reposuerit, cum ipso et cum herede eius ad exhibendum agi potest: ipsi enim eas quasi pignus videntur possidere. Sed si nemo heres sit, horrearius convenitur: quisquis enim facultatem exhibendi habet, ad exhibendum actione convenitur. L. 5. pr. D. eod.

Etiam creditor et legatarius in possessionem §. 1.

sunt: sin autem charta non sit mea, sed Titii forte aut alius cuiusdam, ad exhibendum quidem secundum subtilitatem agere non possum, sed datur mihi adversus te in factum actio. Non autem solum adversus eum, qui civiliter et secure possidet, ad exhibendum actio datur, sed et adversus eum, qui naturaliter rem possidet.

24. Enant. [ad l. 3 §. 14]. Quamquam them. I et 9 huius dig. dicit competere ad exhibendum actionem etiam ei, qui non est dominus nec in rem actionem habet.

25. Anon. [ad l. 3 §. 15]. Possessionum aliae sunt legitimae et civiles, ut ad usucapionem: possessio enim proprie est detentio animo domini; aliae legitimae tantum, ut ad interdicta; aliae naturales ut in commodato et pignore: alii enim possident. Et modo animo possidemus, modo corpore solo, modo autem simul et animo et corpore. Vide de his lib. XLi tit. 2 et Cod. lib. VII tit. 32 const. 10.

26. Anon. [ad l. 4]. [Hi enim omnes] conveniuntur in rem actione, ut lib. VI tit. I dig. 9.

27. [Steph. index l. 5 pr. §. I]. Conduxit aliquis merces in locum aliquem evehendas, easque in horreo reposuit: cum eo qui merces ei locavit, ad exhibendum agere potest, ut dominus ea ex horreo proferat, quia inter est eius, ut eas evehat et mercedem accipiat. Sed et si locator mercium mortuus est relicto herede, adversus heredem locatoris recte ad exhibendum agit. Sin autem nullus heres sit locatoris, tunc adversus horrearium agat: si enim non alius eas merces possidet, omnino horrearium eas ita possidere necesse est, ut eas exhibere possit, ideoque recte convenitur ad exhibendum a conductore. Nempe naturaliter possidere videtur merces, qui eas evehendas conduxit, vel potius videtur eas pignori tenere pro mercede sibi promissa. Haec igitur species ostendit, dicit Ulpianus, etiam, qui facultatem exhibendi rem habeat, propterea ad exhibendum teneri. Iulianus autem dixit, ad exhibendum actione etiam eum recte conveniri, qui rei servandae causa vel legatorum servandorum causa in possessionem missus est, et qui usumfructum rei habet, licet neuter proprie possideat. Inde Iulianus quaesivit, quatenus hi rem exhibere debeant. Et ait, priorem quidem, i. e. eum, qui in possessionem missus est, sic servum exhibere, ut actor quidem possessionem habeat, ipse autem, qui rei servandae causa in possessionem eius missus est, praetorium pignus in eo retineat, et eum, qui usumfructum habet, ut actori quidem possessionem rei tradat, ipse autem potestatem utendi fructu retineat.

m) Legebam: ἢ damni infecti.

n) Nobis similiter est §. 1 et 9.

o) Cod. videbatur habere: λγ'.

p) Lege: βι. ζ' τί. α'.

q) Mallem μισθωσάμενον αὐτὰ, nisi ex sequentibus concludendum esset, Stephanum aut textu corrupto usum fuisse,

ant verbum conductore, quod in textu occurrit, perperam intellexisse. Ut nunc audit index Stephani, aptam sensum non habet.

r) In Cod. additur: εἰ δὲ μηδεὶς ἐστὶ τοῦ μισθώσαντος καλῶς κινεῖ τὴν ἀδ ἐξνιβενδοῦμι. Error manifestus.

s) Cod. ὅτι.

εἰς νομὴν ἐνάγονται τῇ παραστατικῇ ἀγωγῇ, ἵνα νέμῃται μὲν ὁ ἐνάγων, καὶ αὐτοῖς δὲ φυλαχθῇ ἡ νομὴ τοῦ ἐνεχόρου.

Καὶ ὁ χρῆσιν ἔχων ἐνάγεται, ὥστε τὸν ἐνάγοντα νέμεσθαι καὶ αὐτὸν καρπίζεσθαι.

L. 5. §. 2.
D. X. 4. Ὁ ἀγοραστὴς νεμόμενος τὰ ἀποσπώμενα καὶ τὰ τεμνόμενα ἐκ τῶν ἀγρῶν, μὴ ἀποκαθιστῶν αὐτὰ ἢ δόλω παυσάμενος τῆς νομῆς, ἐνάγεται τῇ παραστατικῇ ἀγωγῇ καὶ ὑπόκειται τῷ ἐνδίκῳ ὄρκῳ.

§. 3. Διὰ⁸²⁾ τῆς παραστατικῆς ἀγωγῆς τὴν κόπρον, ἣν συνήγαγες ἐν τῇ ἀλλῇ μου, λαμβάνεις, μὴ ἔχων ἄδειαν μέρους ἑάσαι.

§. 4. 5. Εἰ δὲ καὶ ἡ τοῦ ποταμοῦ βία τὴν σχεδίαν μου εἰς τὸν ἀγρὸν σου καταγάγῃ, κινᾷ τὴν παραστατικὴν ἀγωγὴν, ἀσφαλιζόμενός σε καὶ περὶ τῆς παρελθούσης

κνρ. φορτία ἐμισθῶσω μετακομίσει· ἀπέθου αὐτὰ ἐν ὄρειῳ· οὐ ἐνάγῃ, εἴτε ὡς ἐνεχρὸν κρατεῖς αὐτὰ εἴτε ἀπλῶς, καὶ οἱ κληρονόμοι σου· εἰ δὲ μὴ ἔχεις κληρονόμους, ὁ ὠφειάριος. ἕκαστος ἔχων εὐχέρεια παραστήσει ἐνάγειαι, καὶ ὁ ἕξουρις ἢ λεγατέρου καὶ πεμφθεῖς⁸³⁾ εἰς νομὴν, καὶ οὐσοφρουκτουάριος, καὶ ἀποκαθίστησι τὴν ἐνομον νομῆν, μὲνει δὲ αὐτὸς ἔχων τὴν φυσικὴν ἢ τὴν οὐσοφρουκτουάριαν.

ἀνάγν. βι. ιθ' τί. β' διγ. ια' θε. γ' καὶ βι. ις' τί. γ' διγ. λγ'.

τοῦ ἐναντ. ἐπεὶ γὰρ τῷ μισθῶματι ὑπόκειται· ὡς ἐπὶ ὄρειῳ ἐφῆται βι. κ' τί. δ' διγ. ε' καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ τί.

περὶ ληγατέρου ἀνάγν. βι. λδ' τί. δ' διγ. ε' τί.

εἰ μὴ ἤρως ἐπράθη, ὡς βι. ιθ' τί. α' διγ. ις' θε. δ'.

ἄρα εἰς τὰ ἀποσπώμενα, οἷον ψάμμος, κρητῆριον καὶ τὰ ὅμοια, καὶ εἰς τὰ τμηθέντα δένδρα καὶ καρπῶν δὲ καὶ τὰ παρὰλληλα⁸⁴⁾, ὡς βι. ιθ' τί. α' διγ. ις' θε. δ'. ἐν δὲ τῷ σμ' διγ. τοῦ ις' τί. του γ' φρσι βι. ὅτι φούτα καὶ καῖσα εἰσι τὰ μὴ τῇ γῇ καὶ τῇ οἰκοδομῇ συνεχόμενα.

τοῦ ἀνῶν⁸⁵⁾. οὐδὲ γὰρ εἰς τοῦ οἴκου ἢ τοῦ ἀγροῦ, [ὡς] βι. η' τί. α' διγ. ες'. ἀνάγν. καὶ βι. ιθ' τί. α' διγ. ις'.

ἐάν ὁ ἀγοραστὴς [τὰ] μὲν [φού]τα⁸⁶⁾ (τάδε ἐστὶ τὰ ἐξοφτιόμενα οἷον κοπ...) καὶ τὰ καῖσα⁸⁷⁾ (τάδε [ἐστὶ] τὰ τεμνόμενα, οἷον ξύλα, λῆθοι) μὴ ἀποκαταστήσει τῷ π[ρά]τ[η]ρ[ι] κατέχεται αὐτῷ τῇ ἀδ ἐξυβενδοῦν, εἰς ὅσον κομίσει διαφέρει αὐτῷ, ἐάν ὅλως νέμεται [τὰ φούτα] καὶ καῖσα⁸⁸⁾ ὁ π[ρά]τ[η]ρ⁸⁹⁾ ἢ δόλον ἐποίησεν ὥστε μὴ νημηθῆναι αὐτὰ.

κνρ. ἀγοραστὴς περὶ τῶν φούτων⁹⁰⁾ καὶ καῖσων ἐνάγεται τῇ ἀδ ἐξυβενδοῦν καὶ ὑπόκειται τῷ ἐν λίτεμ ὄρκῳ, εἰ⁹¹⁾ νέμεται ἢ δόλω ἐπαύσατο νέμεσθαι.

ἐάν κόπρον συνήγαγες ἐν τῷ ὑπερῷ μου τόπῳ, δύναμαι διὰ τῆς ἀδ ἐξυβενδοῦν ἀναγκάζειν σε⁹²⁾ περιελῆν αὐτήν, ἵνα μὲντοι πᾶσαν περιέλῃς. εἰ δὲ καὶ σχεδία ἐκ τῆς τοῦ ποταμοῦ βίας εἰς τὸν ἐμὸν ἀγρὸν ἐξεγενθῆ, δύναται ὁ τῆς σχεδίας δεσποτὴς γενεῖν τὴν ἀδ ἐξυβενδοῦν κατ' ἐμοῦ, ἵνα λάβῃ τὴν σχεδίαν αὐτοῦ, διδοῦς μὲντοι ἐμοὶ τὴν δάμνι ἡφέντι καυτίονα, οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς ἡδὴ συμβάσεως μοι ζημίας διὰ τὸ ἐκωφῆσαι τὴν σχεδίαν εἰς τὴν ἐμὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς μελλούσης· ἐστ⁹³⁾ ὅτε γὰρ ἐν τῷ καθέλευν τὰ ξύλα τῆς σχεδίας βλάπτονται οἱ καρποὶ τοῦ ἀγροῦ μου. εἰ δὲ καὶ καταπεσόντος οἴκου κατὰ τοῦ μεσαύλου μου ἢ κατὰ τῶν οἰκημάτων μου ἠρέχθησαν αἱ ἕλαι, εἰ καὶ τὰ μάλιστα μὴ νέμομαι αὐτίας, ὅμως κατέχομαι τῇ

missi ad exhibendum conveniuntur, ut actor quidem possideat, ipsis autem possessio pignoris servetur.

Et qui usumfructum habet, convenitur, ut actor possideat et ipse utatur fruatur.

Emtor, qui ruta caesa fundorum possidet, nec ea restituit vel dolo ea possidere desiit, ad exhibendum convenitur et iuriurando in litem obnoxius est.

Per actionem ad exhibendum stercus, quod in aream meam conguessisti, consequeris, non habens facultatem partem relinquendi.

Sed et si vis fluminis ratem meam in agrum tuum detulerit, agam ad exhibendum, cavens tibi tam de praeterito quam de futuro damno. Et si de ruina

28. *Cyr.* [l. 5 pr. §. 1]. Mercus conduxisti vehendas reposuisti eas in horreo: tu conveniris, sive eas tamquam pignus teneas sive simpliciter, et heredes tui; si non habeas heredes, horrearius. Quicumque facultatem restituendi habet, convenitur: etiam qui rerum vel legatorum servandorum causa in possessionem missus est, et usufructuarius, iique legitimam possessionem restituit, retinent autem naturalem vel usufructuariam.

29. [*Anon. ad l. 5 pr.*] Lege lib. XIX tit. 2 dig. 11 them. 3 et lib. XVI tit. 3 dig. 33.

30. *Enant.* [ad l. 5 pr.] Quia pro mercede obligata sunt: ut de horreis dictum est lib. XX tit. 4 dig. 6 et in fine tituli.

31. [*Anon. ad l. 5 §. 1.*] De misso legatorum servandorum causa vide lib. [XXXVI] tit. 4 dig. 5.

32. [*Anon. ad l. 5 §. 2.*] Si non specialiter vendita sunt, ut lib. XIX tit. 1 dig. 17 them. 4 [§. 6].

33. [*Anon. ad l. 5 §. 2.*] Ruta sunt, quae eruta sunt, veluti arena, creta et similia: caesa vero, arbores caesae et carbo et similia, ut lib. XIX tit. 1 dig. 17 them. 4 [§. 6]. In dig. 240 (241) tit. 16 lib. L dicit, ruta caesa esse, quae terra vel aedificio non teneantur.

34. *Anon.* [ad l. 5 §. 2]. Neque enim aedificii vel agri sunt, ut lib. XVIII tit. 1 dig. 66 [§. 2]. Lege etiam lib. XIX tit. 1 dig. 17 [§. 6].

35. [*Steph. index l. 5 §. 2.*] Si emtor ruta, i. e. quae effodiuntur, veluti et caesa, i. e. quae caeduntur, veluti ligna, lapides, non restituit venditori, tenetur ei ad exhibendum in quantum eius interest, utique si possideat [emtor] ruta caesa vel dolo fecerit quominus ea possideat.

36. *Cyr.* [l. 5 §. 2]. Emtor propter ruta caesa ad exhibendum convenitur et iuriurando in litem obnoxius est, si possidet vel dolo desiit possidere.

37. [*Steph. l. 5 §. 3. 4. 5. 6.*] Si stercus in aream meam conguessisti, per ad exhibendum actionem compellere te possum, ut id tollas, et quidem ita ut totum tollas. Sed et si ratis vi fluminis in agrum meum delata sit, dominus ratis ad exhibendum mecum agere potest, ut ratem suam recipiat, si tamen damni infecti caveat, non tantum de damno, quod mihi iam contigit rate in terram meam delata, sed etiam de futuro: fieri enim potest, ut, dum ligna ratis tolluntur, fructus agri mei laedantur. Sed et si aedificio ruente in aream meam vel in aedes meas tigna deciderint, licet ea non possideam, tamen teneor ad exhibendum, quia facultas

82) Expl. fol. 162. 155. Inc. fol. 141 dimidiatum. Caeterum Cod. hoc thema praecedenti iungit.

83) Cod. πεμφθεῖσαν.

84) Videtur intelligi βι. λς' τί. δ'.

85) Vide schol. apud Heimb. II p. 175.

86) Literarum ductus in Cod. dubii. Forte ἐναντ.

87) Cod. .. πτα.

88) Expl. fol. 162. 155. Inc. 141, cuius nunnisi dimidia pars, eaque superior, superest.

91) Debebat esse: ὁ ἀγοραστὴς.

92) Cod. γούτων.

93) Cod. ἡ.

94) Vapulat *Stephanus*. Pro „posse te consequi“, quod est in l. 5 §. 3, videtur legisse „posse me consequi“.

καὶ περὶ τῆς μελλούσης ζημίας. καὶ ἐὰν ἀπὸ συμπτώματος πέση τί εἰς τὴν αὐλήν σου, ἐνάγη τῆ παραστατικῆ, κἂν μὴ νέμη.

Εἰ καὶ νέμεται τις, οὐ μὴν δύναται παραστήσαι, οὐκ ἐνάγεται τῆ παραστατικῆ ἀγωγῆ· ὡς ἐπὶ τοῦ φρυγᾶδος. δίδωσι δὲ⁸³⁾ ὁ δεσπότης ἀσφάλειαν, ὡς ὅταν δυνήθῃ παρίστησιν αὐτόν. τὸ αὐτὸ, κἂν μὴ ἔστι φρυγᾶς, ἐπειράπη δὲ παρὰ τοῦ δεσπότητος διάγειν ἐνθα θέλει, ἢ ἐπὶ ξένης ἐπέμφθη, ἢ εἰς τὰ χωρία αὐτοῦ· χώρα γὰρ τῆ ἀσφαλεία.

ζ'. Παῦλ. Ἐπὶ τῷ ἐμβεβλημένῳ λίθῳ δακτυλῶ ἀλλοτριῶ ἢ ζωδίῳ κληροδοσίῳ οὐ κινεῖται ἢ ἐκδικούσα, ἀλλὰ παραστατικῆ ἀγωγῆ ἐπὶ τῷ χωρισθῆναι. ἕτερόν⁸⁴⁾ ἔστιν ἐπὶ τῶν κτισμάτων· οὐ γὰρ ἢ παραστατικῆ, ἀλλ' ἢ περὶ τῶν διὰ πυρὸς ἠνωμένων ἀγωγῆ εἰς τὸ διπλοῦν κινεῖται.

ζ'. Ulp. Τῆ τοῦ ξύλου προσηγορία πᾶσα ὕλη περιέχεται.

Εἰ δὲ τὸν τροχόν μου ἐμβάλης⁸⁵⁾ τῆ ἀμάξῃ σου, ἐνάγη τῆ παραστατικῆ ἀγωγῆ, εἰ καὶ μὴ νέμη πολιτικῶς. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ σανίδος ἐμβυλομένης ἰσομαρῶ ἢ πλοῖω, καὶ ὀπίου σκύφω, καὶ ἐμβλημάτων φιάλῃ, καὶ πορφύρας⁸⁶⁾ ἐσθῆτι, καὶ χειρὸς ἀνδριάντι.

Καὶ πόλις ἐνάγεται τῆ παραστατικῆ ἀγωγῆ⁸⁷⁾· ἐπειδὴ καὶ νέμεται καὶ διὰ χρήσεως κυριεύει. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ σωματείου καὶ συστήματος.

Εἰ καὶ ἐν τῇ προκατάρξει μὴ νέμεται ὁ ἐναγόμενος, πρὸ ψήφου δὲ νευηθῆ, καὶ μὴ ἀποκαθίστησι, καταδικάζεται.

ἀδ ἐξιβενδοῦ, ἐπειδὴ εὐχέρειαν ἔχω τοῦ παραστήσαι αὐτάς. καὶ τὸ ἐναντίον δὲ, εἰ καὶ νέμομαι πράγμα, μὴ ἔστι δὲ μοι εὐχέρως παραστήσαι αὐτὸ, οὐ κατέχομαι ὑπὲρ αὐτοῦ τῆ ἀδ ἐξιβενδοῦ. τί γὰρ; οὐ ἔφυγεν ὁ οἰκέτης, περὶ οὗ βούλεται τις κινήσαι κατ' ἐμοῦ τὴν ἀδ ἐξιβενδοῦ. εἰ καὶ ἐν φρυγῆ γὰρ ὅσα νέμομαι^{ε)} αὐτόν, ὅμως οὐκ ἔχω εὐχέρειαν τοῦ παραστήσαι αὐτόν, καὶ οὐ κατέχομαι ἐπὶ τῆ παραστάσει αὐτοῦ· καυτίονα μέντοι ἀπαιτούμαι, ὅτι, ἐὰν ὑποστρέψῃ, παραστήσομαι αὐτόν. εἰ δὲ καὶ μὴ ἔφυγε παραγνωμῆ μου ὁ οἰκέτης, ἐπέτρεψα δὲ ἢ ἐν τοῖς ἀγροῖς μου διαγεῖν^{δ)}, εἰς τοῦτο μόνον κατέχομαι ἐπὶ τούτων πάντων, ἵνα παράσχω καυτίονα, ὅτι γενόμενον αὐτόν ὑπὸ τὴν ἐμὴν χεῖρα παράγω.

ὁμοίως βι. λθ' τί. β' διγ. θ' θέ. ε' καὶ βι. μζ' ^{ε)}

ἢ πυρρῶν ἢ πλοῖω σανίδα ἢ σκ[ύφω] ἢ πορφύραν [ἐσθῆτι] ἢ δεκα πόλις ... πᾶν σύστημα ... καὶ νέμεται καὶ οὐσουκαπιτεύει.

τοῦ ἐναντιοφανοῦς. ὁμοίον ἴσται. β' τί. ε) κατὰ τὸ εἰρημένον βι. ζ' τί. α' διγ. κγ'. ἀνάγν. καὶ βι. κδ' τί. α' διγ. εγ'.

τοῦ ἀγών. εἰ γὰρ ἀδ ἐξιβενδοῦ τὴν ὡς βι. ε' τί. α' διγ. λα' ^{ε)}.

τοῦ αὐτοῦ. τουτέστιν ὡς ... οὐσουκαπιτεύσαι τὸ εἶνα ... τὸν μάλα φίδε φουσιῶς ὑπέ]ξελε τὸ πρὸ φερουμιναιότος εἰρημένον βι. ζ' τί. α' διγ. [κγ'].

ἐ[άν τις] ἐν καιρῷ μὲν τῆς προκατάρξεως τῆς ἀδ ἐξιβενδοῦ μὴ ἐνέμετο τὸ πρᾶγμα, πρὸ δὲ τῆς ἀποφάσεως ἀρῆται

83) Hactenus pagina prima fol. 141.

84) Inc. pagina secunda fol. 141.

85) Cod. ἐμβάλης.

ε) Cod. οὐ νέμομαι.

δ) Deest aliquid, quamquam lacuna in Cod. non appareat.

ε) Dimidia pagina deest.

aliquid in aream tuam deciderit, ad exhibendum conueniris, licet non possideas.

Licet quis possideat, si tamen exhibere non possit, ad exhibendum non conuenitur: ut in seruo fugitivo. Cavet autem dominus de exhibendo eo, quum potuerit. Idem est, etsi non sit in fuga, dominus autem ei permiserit morari ubi velit, vel peregre eum miserit, vel in agros suos: cautioni enim locus est.

VI. Paul. In gemma inclusa annulo alieno vel sigillo candelabro vindicationi locus non est, sed ad exhibendum actioni, ut separetur. Aliud est in aedificiis: non enim ad exhibendum actio, sed de tigno iuncto actio in duplum instituitur.

VII. Ulp. Tigni appellatione omnis materia aedificandi continetur.

Sed si rotam meam vehiculo tuo imposueris, ad exhibendum tecum agitur, quamvis civiliter non possideas. Idem erit et si armario vel navi tabulam, vel ansam scypho iunxeris, et emblemata phialae, et purpuram vestimento, et manum statuae.

Etiam civitas ad exhibendum conuenitur: quia et possidet et usucapit. Idem est et in corpore et collegio.

Quamvis litis contestatae tempore reus non possideat, si tamen ante sententiam possideat et non restituat, condemnatur.

tem habeo ea exhibendi. E contrario autem, licet rem possideam, si tamen eam exhibere mihi non sit facile, ad exhibendum propterea non teneor. Quid enim? si fugerit servus, propter quem aliquis mecum ad exhibendum acturus est. Nam licet fugitivum possideam, tamen facultatem exhibendi eum non habeo, ideoque nec ad exhibendum eum teneor: verum cautio a me exigitur, quod eum exhibiturus sim, si redierit. Sed et si non invito me servus fugerit, sed ei permiserim vel in praediis meis morari his casibus omnibus ad hoc solum teneor, ut cautionem praestem, quod eum exhibiturus sim, si in manus meas venerit.

38. [Anon. ad l. 5 §. 4] Similiter lib. XXXIX tit. 2 dig. 9 them. 5 [§. 3] et lib. XLVII [tit. 9 dig. 8].

(Nonnulla desunt.)

39. [Steph. index l. 7 §. 2. 3]. vel navi tabulam vel scypho vel purpuram vestimento vel omne collegium tam possidet quam usucapit.

40. Enantiophanis [ad l. 7 §. 2]. Simile habetur Inst. lib. II tit. [1 §. 25. 26. Hoc autem intellige] secundum id, quod dicitur lib. VI tit. I dig. 23. Lege etiam lib. XXIIV tit. I dig. 63.

41. Anon. [ad l. 7]. Nam si ad exhibendum
.....

42. Eiusdem. [ad l. 7 §. 2]. Hoc est excipe id, quod de ferruminatione dicitur lib. VI tit. I dig. 23 [§. 5].

43. [Steph. index l. 7 §. 4. 5. 6]. Si quis eo tempore, quo lis in actione ad exhibendum contestaretur,

86) Cod. πορφύρα.

87) Hactenus pagina secunda fol. 141.

f) Adde: α'. τοῦτο δὲ νόει.

g) Hic locus non quadrat.

L. 7. §. 5. Ὁ ἐν τῇ προκατάρξει νεμόμενος καὶ ἀδόλως παν-
D. X. 4. σάμενος νέμεσθαι ἐλευθεροῦται.

§. 6. Ὁ ἐν τῇ προκατάρξει νεμόμενος καὶ μετὰ ταῦτα
πανσάμενος τῆς νομῆς εἰ ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἢ καὶ
ἄλλης ἄρξῃται νέμεσθαι, εἰ μὴ ἀποκαθίστησι, κατα-
δικάζεται.

§. 7. Ὁ ἐνάγων ὑφείλει δεικνύειν, διαφέρειν ἑαυτῷ τὴν
ἀποκατάστασιν καὶ ἐν προκατάρξει καὶ ἐν τῷ καιρῷ
τῆς ψήφου.

L. 8.
D. eod. ἦ. Ἰουλ. Ἐὰν ὁ ἐναχθεὶς μὴ νέμηται μίτε δόλω
ἐπαύσατο νέμεσθαι, καὶ τελευτήσῃ μὲν, ὁ δὲ κληρο-
νόμος αὐτοῦ νέμηται, ἀναγκάζεται παραστήσασθαι· εἰ⁸⁸⁾
γὰρ τὴν ἐπὶ τῷ πράγματι ἀγωγὴν κινήσῃ, καὶ ὁ κλη-
ρονόμος τοῦ ἐναχθέντος ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἄρξῃται
νέμεσθαι, ἀναγκάζεται ἀποκαταστήσασθαι.

L. 9. pr.
D. eod. Ϝ. [Ὁδλπ.] Ἐὰν τις τὸν δούλον, ὃν ἐνέμετο,
φανεύσῃ ἢ μεταγάγῃ πρὸς ἄλλον ἢ διαφθείρῃ, ἐνά-
γεται ὡς δόλω πανσάμενος νέμεσθαι. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ
οἴνου ἢ ἐλαίου ἢ τινος ἄλλου σκορπισθέντος ἢ ἐκ-
χυθέντος.

§. 1. Εἰ μὲν φαίνεται ὁ πεσὼν καρπὸς εἰς τὸν σὸν
ἀγρὸν ἐκ τῶν δένδρων μου, ἔχω τὴν παραστατικὴν
ἀγωγὴν, καὶ τὴν ἐκ τοῦ νόμου παραγγελίαν τὴν περὶ
ἐκλογῆς βυλάνου ἐφ' ᾧ συναγαγεῖν τὸν καρπὸν ἐπὶ
τρεῖς ἡμέρας, δίδους τὴν περὶ τοῦ μὴ βλάψαι ἀσφα-

νέμεσθαι, εἰς τὸ [διαφέρειν] καταδικάζεται^{h)} μὴ ἀποκαθίστων
τὸ πρᾶγμα. τὸ δὲ ἐναντίον, εἰ, ὅτε μὲν ἐπράχθη προκατάρξει,
ἐνέμετο, μετὰ δὲ ταῦτα ἐπαύσατο διὰ δόλου νέμεσθαι, ζητῶ
αὐτὸν ἀπολύεσθαι, εἰ καὶ αὐτῆς δυνάμενος ἐγκαλιεῖσθαι
ὅτι μὴ παραχρῆμα ἀποκατήσθαι, ἀλλ' ἠθέλησε προκαταρξίξιν
γενέσθαι. εἰ δὲ καὶ τις ἐν τῇ προκατάρξει μὲν ἐνέμετο, μετὰ
δὲ τὴν προκατάρξιν ἐπαύσατο νέμεσθαι, πάλιν δὲ ἤρξατο νέ-
μεσθαι ἢ ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἢ ἐξ ἑτέρας, [ζητῶ] καὶ τοῦτον
μὴ ἀποκαθίστωντα τὸ πρᾶγμα καταδικάζεσθαι. ζητῶ δὲ τὸν
. . . . ἀπὸ αὐτοῦ ἐξυβριδοῦναι εἰ ἐν . . . ἐν οὐ κατ' ἐκείτηρον
καιρὸν διαφέρει αὐτῷ παραστήναι τὸ πρᾶγμα, καὶ ὅτε ἡ προ-
κατάρξει γέγονε, καὶ ὅτε ἡ καταδικαζὴ γίνεται.

καρπ. ὁ μετὰ προκατάρξιν νεμόμενος καταδικάζεται, ὁ
μετὰ προκατάρξιν πανσάμενος νέμεσθαι ἀνεὶν δόλου ἀπολύε-
ται, εἰ μὴ πάλιν ἐνεμήσῃ ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἢ καὶ ἑτέρας.
δεῖ δὲ ἐν καιρῷ προκατάρξεως καὶ ἐν καιρῷ καταδικῆς δια-
φέρειν τῷ ἀπορῶ)

ἐάν^{k)} τις νεμόμενος οἰκέτην ἀνέλη, αὐτὸν ἢ εἰς ἕτερον
μετεγγῆ τὴν νομῆν αὐτοῦ, ἢ ἄλλο πρᾶγμα νεμόμενος οὕτως
αὐτὸ διαφθείρῃ ὥστε μὴδὲ ὑφείσθαι, κατέχεται τῇ αὐτῆς ἐξυ-
βριδοῦναι, ἐπιιδὴ δόλον ἐποίησεν εἰς τὸ μὴ νεμηθῆναι τὸ
πρᾶγμα. ὅθεν εἰ καὶ οἴνου ἢ ἐλαίου ἢ ἄλλο τι τούτων ὁμοίον
ἔκχευ ἢ τὰ δυνάμενα κλασθῆναι συγκλάσῃ, τῇ αὐτῆς ἐξυβριδοῦναι
κατέχεται.

καρπ. ὁ ἀνελὼν ἢ ἐκποιήσας ἢ φθείρας δόλω δοκεῖ πάν-
σθαι νέμεσθαι.

τί δηλοῖ τὸ ἐφθαρμένον εἶρηται βι. Ϝ' τι. β' διγ. κζ' καὶ
βι. ε' τι. γ' διγ. κα καὶ βι. ιζ' τι. β' διγ. ξγ' καὶ βι. ιη'.
τι. ζ'^{l)} διγ. ιγ'.

ὁ καρπὸς τῆς σῆς βυλάνου ἢ καὶ ἑτέρου δένδρου ἔπεσε
κατὰ τοῦ ἐμοῦ ἀγροῦ· ἐγὼ [ἐμ]βυλὸν τὰ θηρίματα κατε-
βύσκηκα τὸν πεσόντα καρπὸν. καὶ ἐζητήθην ποῦς κατέχεται^{m)}
ἀγωγῆ. καὶ ἤρξατο τῷ πομπωνίῳ, εἰ μὲν κατὰ δόλον ἐπαφῆκα

Qui litis contestatae tempore possidet et sine
dolo possidere desiit, liberatur.

Qui litis contestatae tempore possidet posteaque
possidere desiit, si ex eadem causa vel etiam alia
possidere coeperit, nisi restituat, condemnatur.

Actor probare debet, sua interesse, rem restitui,
et tempore litis contestatae et tempore rei iudicatae.

VIII. *Iul.* Si is, quocum actum est, neque
possideat neque dolo desierit possidere, isque deces-
serit, heres autem eius possidet, exhibere cogitur:
nam si rem vindicavero, et heres rei ex eadem causa
possidere coeperit, restituere cogitur.

IX. *Ulp.* Si quis servum, quem possidebat, occi-
derit vel ad alium transtulerit vel corruperit, con-
venitur, quasi dolo desierit possidere. Idem est et
in vino vel oleo vel quo alio fracto vel effuso.

Si quidem glans, quae ex arboribus meis in fun-
dum tuum decidit, extet, habeo ad exhibendum actio-
nem, et interdictum de glande legenda, ut tertio
quoque die fructum colligere liceat, si damni infecti
cavero. Sed et si dolo eum depavisti, locus actioni

rem non possedit, ante sententiam vero possidere coe-
perit, nisi rem restituat, ad id, quod interest, condemna-
tur. Et contrario, si, quum lis contestaretur, posse-
derit, postea autem sine dolo possidere desierit, absolvi
eum oportet, quamvis imputari ei possit, quod non sta-
tim restituit, sed passus est litem contestari. Sed et
si quis tempore litis contestatae possederit, post litem
contestatam autem possidere desierit, deinde rursus
possidere coeperit sive ex eadem causa sive ex alia,
oportet etiam hunc condemnari, nisi rem restituat.
Oportet autem eius, qui ad exhibendum agit, utroque
tempore interesse rem exhiberi, et quo lis contestata
et quo condemnatio facta est.

44. *Cyr.* [L. 7 §. 4 5. 6]. Qui post litem contestatam
possidet, condemnatur: qui post litem contestatam sine
dolo desiit possidere, absolvitur, nisi rursus possederit
ex eadem causa vel ex alia. Oportet autem et tempore
litis contestatae et tempore condemnationis actoris in-
teresse

(Nonnulla desunt.)

45. [*Steph. index l. 9 pr.*]. Si quis servum, quem
possidet, occiderit sive ad alium transtulerit possessio-
nem eius, sive aliam rem, quam possidet, ita corruperit
ut non amplius exstet, ad exhibendum tenetur, quia
dolo fecit, quo minus rem possideret. Proinde et si
vinum vel oleum vel aliud quid simile effuderit, vel con-
frugerit, quod frangi potest, actione ad exhibendum
tenetur.

46. *Cyr.* [L. 9 pr.]. Qui occidit vel alienat vel cor-
rumpit, videtur dolo desinere possidere.

47. [*Anon. ad l. 9 pr.*]. Quid corruptum significet,
dictum est lib. IX tit. 2 dig. 27 et lib. V tit. 3 dig. 21 et
lib. XVII tit. 2 dig. 63 [§. 10] et lib. XVIII tit. 6 dig.
13 (15).

48. [*Steph. index l. 9 §. 1.*]. Glans ex quercu tua
vel ex alia arbore in fundum meum decidit: ego im-
missis pecoribus depavi glandem quae decidit. Quaesi-
tum est, quanam actione teneretur. Et placuit Pompo-

88) Inc. fol. 213. 212.

h) Cod. καταδικάζεσθαι.

i) Deest dimidia pagina.

k) Inc. fol. 213. 212.

l) Cod. ιζ'.

m) Malim κατέχομαι.

λειαν. εἰ δὲ καὶ δόλω κατεβύσκησας αὐτὸν, χάρα τῆ παραστατικῆ ἀγωγῆ. εἰ δὲ καὶ ἕλην μου κατερεχθεῖσαν εἰς τὸν ἀγρὸν σου κωλύσεις με λαβεῖν, χάρα τῆ παραστατικῆ ἀγωγῆ.

Ὁ κατὰ δόλον εἰς ἕτερον μεταγαγὼν τὸ πρᾶγμα, ἢ μετασχηματίσας εἰς ἕτερον εἶδος, κὰν παραστήσῃ αὐτὸ, ἐνάγεται ὡς δόλω πανσόμενος τῆς νομῆς* τῆ γὰρ ἐναλλαγῆ τοῦ εἶδους σχεδὸν ἢ τοῦ πρᾶγματος ὑπόστασις φθείρεται.

Ἐὰν ὑπὸ αἰρεσιν ληγατευθῆ μοι δέκα νομίσματα, καὶ σοὶ χωρὶς αἰρέσεως ἢ χρῆσις κλητῶν, καὶ παρᾶσχη σοὶ αὐτὰ χωρὶς ἀσφαλείας ὁ κληρονόμος, ἐξιούσης τῆς αἰρέσεως ἔχω κατὰ τοῦ κληρονόμου τὴν παραστατικὴν ἀγωγὴν, εἴγε τὴν τοῦ ληγᾶτου ἀσφάλειαν

τὰ θρόγματα τῆ πεσοῖα βαλάνω ἤτοι οἰσθῆποτε καρπῷ ἐπὶ τῷ δαπανῆσαι [τὰ] πεσοῖα, τῆ ἀδ ἐξιβενοῦμ κατέχομαι. εἰ γὰρ καὶ ἐσώζετο ἢ βάλανος ἢ τὰ [καταπεσοῖα, ὁ μὴ ἀνασχ]ων λαβεῖν αὐτὰ τῆ ἀδ ἐξιβενοῦμ κατέχεται, ὥστερ εἰ καὶ²⁴⁾ ἕξλον ἢ καὶ ἄλλην ἕλην τινὰ ἐρεχθεῖσαν κατὰ τοῦ ἐμοῦ ἀγροῦ, μὴ συγχωροῦντος τοῦ δεσποῖου λαβεῖν αὐτήν. καὶ ἤρεσον ἐν ἐκατέρῳ ἢ πομπωνίου γνώμη, ἵνα εἴτε σώζεται ἢ βάλανος εἴτε καταβύσκηθῆ. καὶ ἀδ ἐξιβενοῦμ, ἢ ἀντεροδικτον δε γλανδε λεγενδα ἵνα εἰς τριῶν ἡμερῶν μετὰ τὸ πεσεῖν τὴν βάλανόν μου εἰς τὴν γῆν²⁵⁾ συγχωρῆς μοι εἰσελθεῖν καὶ ἐκλέξαι αὐτήν παρῆσθαι σοὶ τὴν δάμνι ἱμφέκτι, ὡς οὐδεμίαν ἐπάξω σοὶ ξημίαν ἐκλέγων τὴν βάλανον.

κυρ. εἰ ἢ βάλανός μου εἰς τὸν ἀγρὸν σου πέση, καὶ²⁶⁾ σὺ καταβύσκησῃς αὐτήν ἐπίτηδες ἢ οὐ συγχωρῆς μοι [λα]βεῖν αὐτήν, κινῶ κατὰ σου τὴν ἀδ ἐξιβενοῦμ, ὥστερ μὲν καὶ ἐπὶ ἕλης. κιν .. ἐπὶ τοῦ δε γλανδε λεγενδα ἀντεροδικτου, ἵνα εἴσω τριῶν ἡμερῶν ἐπάρω τὴν βάλανον, διδοὺς πρότερον τὴν δάμνι ἱμφέκτι.

ὁ κατὰ δόλον παρασκευάζων εἰς ἄλλον²⁷⁾ μετενεχθῆναι τὸ πρᾶγμα, δοκεῖ δόλω νέμεσθαι, εἰ πονηρῶς τοῦτο ἐποίησεν. εἰ δὲ καὶ τις παραστήσῃ τὸ ἐπιζητούμενον πρᾶγμα, χεῖρον δὲ αὐτὸ γενόμενον παραστήσῃ, κατέχεται τῆ ἀδ ἐξιβενοῦμ, [ὥστερ καὶ]²⁸⁾ ἔνθα κατὰ δόλον μετεποίησε τὸ σχῆμα τοῦ πρᾶγματος. τί γὰρ; ὅτι ἀργυρον σκύφον λαβὼν ἐχόνευσε καὶ βῶλον ἐποίησε. [εἰ] καὶ [παραστήσει] τὸν βῶλον, κατέχεται τῆ ἀδ ἐξιβενοῦμ, ἐπειδὴ ἐνυλλάξας τὸ σχῆμα καὶ τὴν μορφήν τοῦ σκύφου ἀεῖτε τὴν τοῦ πρᾶγματος παρῆσθαι²⁹⁾.

τοῦ ἐναντ. εἴρηται βι. γ' τί. ε' διγ. γ', ὅτι, εἰ καὶ ἀποδοθῆν τὸ χρησθῆν χεῖρον γενόμενον, [ὁμ]ως [οὐκ] ἀποδοθῆναι λέγεται, εἰ μὴ καὶ τὸ διαφέρειν ἀποδοθῆ. ὅμοιον ἐπὶ δεσποῖου βι. ις τί. γ' διγ. α' θε. θ'. λέγει δὲ καὶ βι. λδ' τί. β' διγ. ιβ', ὅτι ἐὰν εἰκότος ληγατευθείσης ἀποξέση τὴν γραφήν ὁ κληρονόμος καὶ παρᾶσχη τὴν στανίδα, μερεῖ ἐνεχόμενος τῆ EX TESTAMENTO. φησὶ γὰρ βι. ν' τί. ις διγ. ιδ', ὅτι, εἴτε σχισθῆν ἱμάτιον ἀποδοθῆ ἢ πρᾶγμα κλασθῆν ἢ ἀποκολλισθῆν ἢ εἰκὼν ἀποξέσθῆσας, δοκεῖ ἀπεινῆν τὸ γὰρ [ἱμάτιον] τέχνη μᾶλλον τοιῦσθι ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλέον ἢ ἐν τῆ χεῖρὶ τὸ τίμημα ἀπο ζ' διατ. τοῦ μβ' τί. τοῦ γ' βι. τοῦ κωδ. φησὶν, ὅτι ὁ τὸ πρᾶγμα χεῖρον γενόμενον παριστῶν οὐ τῆ ἀδ ἐξιβενοῦμ, ἀλλὰ τῆ ἱμφεκτοῦμ ἐρέχεται.

ἀνάγν. βι.³⁰⁾ καὶ [βι.] ε' τί. α' διγ. γ' καὶ βι. ις τί. γ' διγ. α' θε. θ'.

ἐὰν ὑπὸ αἰρεσιν ἐληγατευθῆ σοὶ³¹⁾ ἢ νομίσματα, ἐμοὶ³²⁾ δὲ πούρωσ τὸν ἢ νομισμάτων οὐσούφροστος, καὶ ἠτημένης τῆς αἰρέσεως τοῦ σου ληγᾶτου δέδοκῆ μοι τὰ ἢ νομίσματα ὁ κληρονόμος, μὴ ἀπαιτήσας με τὴν συνήθη κωσμονα, ἔχεις κατ' αὐτοῦ τὴν ἀδ ἐξιβενοῦμ, ἐπειδὴ δόλον ἐποίησεν εἰς τὸ μὴ νειμηθῆναι τὰ νομίσματα παρῆσθαι μοι αὐτὰ δίξω κωσμονα. ἐν τούτῳ γὰρ μάλιστα δείκνυται ὁ δόλος αὐτοῦ ἐν τῷ

ad exhibendum est. Sed et si materiam meam in agrum tuum delatam auferre me prohibueris, locus est actioni ad exhibendum.

Qui dolo malo rem ad alium transtulit, aut in L. 9. §. 2. 3. aliam formam transfiguravit, licet eam exhibeat, con- 19. X. 4. venititur quasi dolo desierit possidere: nam mutatione formae rei substantia prope interimitur.

Si sub conditione mihi decem numismata legata §. 4. sint, et tibi usufructus eorum pure, eaque heres non exacta cautione tibi praestiterit, si conditio extiterit, adversus heredem actionem ad exhibendum habeo, siquidem cautionem legati ab ipso non exegi.

nio, si dolo pecora immiserim in glandem vel quemcunque fructum, ut comederet quae deciderunt, ad exhibendum me teneri. Nam etsi glans exstaret vel quaecunque deciderunt, si quis ea tolli non patitur, ad exhibendum tenetur, sicut et tunc, si tignum vel aliam materiam in agrum suum delatam tollere dominus non patiat. Et placuit in utroque Pomponii sententia, ut sive glans exstet sive depasta sit. Et..... ad exhibendum, vel interdictum de glande legenda, ut usque ad tres dies, postquam glans mea in terram cecidit, permittas mihi intrare et colligere eam, si tibi damni infecti cavero, quod tibi non sim damnum daturus, dum glandem colligo.

49. Cyr. [L. 9 §. 1.] Si glans mea in agrum tuum cadat et tu eam dolo depaveris vel non permittis mihi eam tollere, ad exhibendum tecum ago, sicut et si materia deciderit de glande legenda interdictum, ut intra tres dies glandem tollam, praestita prius damni infecti cautione.

50. [Steph. index l. 9 §. 2. 3.] Qui dolo facit rem ad alium pervenire, videtur dolo possidere, si pravo animo hoc fecit. Sed et si quis exhibeat rem, de qua quaeritur, exhibeat autem deteriorem factam, ad exhibendum actione obstrictus est, perinde ac si dolo speciem rei mutaverit. Quid enim? si scyphum argenteum liquefecerit et massam fecerit? Quamquam massam exhibeat, ad exhibendum actione tenetur, quia mutata scyphi specie et forma rei substantiam peremit.

51. Enant. [ad l. 9 §. 3.] Dicitur lib. XIII tit. 6 dig. 3 [§. 1], si res commoda restituitur deterior facta, non dicitur restituta esse, nisi et id quod interest reddatur. Idem de deposito lib. XVI tit. 3 dig. 1 them. 9 [§. 16]. Dicit etiam lib. XXXIV tit. 2 dig. 12, heredem, si imaginis legatae picturam deraserit et sic tabulam praestiterit, manere obstrictum ex testamento actione. Dicit enim lib. I, tit. 16 dig. 14, sive vestimentum scissum reddatur vel res fracta conglutinatave vel pictura abrasa, videri abesse, quoniam earum rerum pretium non in substantia, sed in arte sit positum, i. e. plerumque pluris sit, quam pretium Const. 7 tit. 42 lib. III Cod. dicit eum, qui rem deteriorem factam exhibeat, non ad exhibendum, sed in factum actione teneri.

52. [Anon. ad l. 9 §. 3.] Lege lib. et lib. VI tit. 1 dig. 13 et lib. XVI tit. 3 dig. 1 them. 9 [§. 16].

53. [Steph. index l. 9 §. 4. 5. 6. 7. 8.] Si sub conditione legentur tibi decem numismata, mihi vero pure eorundem X numismatum usufructus, et pendente conditione legati tui heres mihi illa X numismata dederit, non exacta a me consueta cautione, adversus eum ad exhibendum actionem habes, quia dolo fecit, quominus numismata possideret, quum ea mihi absque cautione

n) Haec ἀνακόλουθα sunt.

o) Haec verba τὴν γῆν ἱμφεκτοῦμ vestigiū sunt.

p) Cod. ἢ

q) Cod. αλλο.

r) Cod. ἢ ἔνθα.

Zachar. Basil. Suppl.

s) Lege: ὑπόστασιν.

z) Videbar mihi hos ductus conpicere: τη (vel εθ) κ. εθ.

u) Cod. μοι.

v) Cod. ἐμοῦ.

αὐτὸν οὐκ ἐπηρεάτησα. εἰ δὲ τὸ ληγάτον μου μὴ γινώσκων ὁ κληρονόμος οὐκ ἔλαβεν ἀσφάλειαν παρὰ τοῦ τὴν χρῆσιν ἔχοντος, ἐστέρηται δόλον, καὶ οὐκ ἐνάγεται τῇ παραστατικῇ ἀγωγῇ, ἀλλ' ἔχω κατὰ τοῦ τὴν χρῆσιν ἔχοντος τὴν ἰμφάκτουμ.

L. 9. §. 5. 6. Παραστήσαι ἐστὶν ἐπὶ τῆς παραστατικῆς ἀγωγῆς τὸ κατὰ μηδὲν χεῖρον τὸ πρῶγμα, ἢπερ ἦν ἐν τῇ προκατάρξει, παραστήσαι, ὥστε σχεῖν εὐχέρειαν τὸν ἐνάγοντα κινήσαι τὴν πρωτότυπον. ὅθεν ὁ μετὰ προκατάρξιν διὰ χρήσεως⁸⁹⁾ κυριευθὲν τὸ πρῶγμα παριστῶν καταδικάζεται· εἰ μὴ ἄρα θέλει ὡς ἀνορθῶν ἐναχθῆναι, καὶ τοὺς καρποὺς πρὸς τὸν νόμον ἀποκαταστήσαι.

§. 7. Ἀποκαθίσταται καὶ ὁ τοκετὸς, εἴτε ἔγκυος ἦν ἢ δοῦλη εἴτε μετὰ ταῦτα συνέλαβε.

§. 8. Καὶ πᾶν χρήσιμον τοῦ ἐνάγοντος ἐκ τοῦ μὴ παραστήναι ἢ βραδυτέρον παραστήναι ἀπολλόμενον ἀποτιμάται, οὐ μὴν αὐτὸ τὸ πρῶγμα. τὸ δὲ χρήσιμον ἔσθ' ὅτε ἤτιόν ἐστι τοῦ πράγματος.

L. 10. D. cod. i. Παῦλ. Ἐὰν ληγατεὺθῇ μοι ἐπιλογή εἴσω ὅρου τοῦ χρόνου, καὶ ὁ κληρονόμος ἐμποδίσας μετὰ τὸν χρόνον παραστήσῃ, καταδικάζεται· εἰ δὲ μὴ ἐνεπόδισεν, ἀπολύεται.

L. 11. D. cod. iα'. Οὐλπ. Ἐὰν ἀπόληται κληρονομία ἐκ τοῦ μὴ

μὴ λαβεῖν παρ' ἐμοῦ τὴν κλησίονα. σχεδὸν γὰρ ἐφθάρη τὸ τῶν δεκα νομισμάτων ληγάτον, ἐπειδὴ οὐδὲ δύνασαι λοιπὸν ἐκδικεῖν τὰ ἀγρία ὡς τῆς ἐμῆς δεσποτείας γενόμενα. τότε δὲ ἔχεις σὺ τὴν ἀδ' ἐπιβουλήν κατὰ τὸν κληρονόμον, ὅτε ἐξέλθῃ τοῦ ληγάτου ἡ αἴρεσις. ἠδύνασο δὲ καὶ σὺ καὶ ἡρημένῃ τῆς αἰρέσεως τὴν ἀμοξοῦσάν [σοι] κλησίονα ἀπαιτεῖν τὸν κληρονόμον, καὶ εἰ ταύτην εἴζεις^{ω)}, οὐκ ἡμελλες δεῖνθαι τῆς ἀδ' ἐπιβουλή. ταῦτα μὲν, εἰ κατὰ δόλον ὁ κληρονόμος μοι τῷ οὐσοφροντιουαρίῳ. [εἰ δὲ ἀγροῶν,] οὐ ἐληγατεὺθῃ τ' [παρ' ἐμοῦ τοῦ] οὐσοφροντιουαρίου τὴν συνήθη κλησίονα οὐκ ἔλαβε] τὴν ἀδ' ἐπιβουλήν τὰ δόλον τότε δι[δοταί σοι ἰμφάκτουμ] κατ' ἐμοῦ περὶ εἰ ἀπαιτ' τὴν ἀδ' ἐπιβουλήν δὲ παριστ' αὐτῆ συχ' καταθ' ποι τῆν τῆς προκατάρξεως τῆς ἀδ' ἐπιβουλήν ὅ ἴσαι κατὰ γενομένην, εἰ καὶ τὰ μάλιστα οὐ περὶ ἀποκαταστάσεως, ἀλλὰ περὶ παραστάσεως μόνης τοῦ πράγματος κινεῖ. ὅθεν ἐὰν μετὰ προκατάρξιν τῆς ἀδ' ἐπιβουλήν οὐσοκαπιτεὺθῇ τὸ πρῶγμα [παραστήσῃ] — — — — — σθαί^{χ)} τὴν ἀγωγήν, [ἵνα μόντοι οἱ καρποὶ κατὰ τὸν] καιρὸν τῆς προκατάρξεως τῆς ἀδ' ἐπιβουλήν σκοπηθῶσιν. [ἐπειδὴ δὲ] ἐν τῇ ἀδ' ἐπιβουλήν πᾶσα καῖσα ἀποκαθίσταται τῷ πετίῳ, καλῶς ἔλεγε σαβίνος καὶ τὸν τοκετὸν τῆς θεραπείης χρῆναι ἀποκαθίστασθαι διὰ τῆς ἀδ' ἐπιβουλήν εἴτε ἐγκυμονουσῆς αὐτῆς πραγμ' ἐξ' τοι. σεν^{γ)} εἴτε μετὰ ταῦτα ἐνεκχυμῶσεν. καὶ εἰς πᾶν κέρδος ἀπολλόμενον τῷ πετίῳ διὰ τὸ βραδυτέρας παραχθῆναι τὸ πρῶγμα χρῆναι καταδικάζεσθαι τὸν ποσεισορα. ὅθεν καλῶς ἔλεγεν ὁ νεράτιος,^{z)}

κρυφ. ἐληγατεὺθῆσάν [σοι] εἰ νομίσματα ὑπὸ αἴρεσιν καὶ οὐσοφροντικὸς αὐτῶν πούρωσ τιτῷ. δέδοικε τὰ εἰ νομίσματα ὁ κληρονόμος τιτῷ, μὴ ἀπαιτήσας αὐτὸν κλησίονα περὶ ν' ἢ αἴρεσ' δύνασαι] ἐπερωτῶν τὸν κληρονόμον τὴν ληγατόν καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις τῆς ad exhibendum. τοῦτο^{α)} δὲ μὴ ποιήσας μετὰ τὸ ἐλθῆσθαι τὴν αἴρεσιν κινεῖς κατὰ τοῦ κληρονόμου ἀδ' ἐπιβουλήν. εἰ δὲ ἡγροεῖ καταλειφθῆναι σοι ληγάτον ὁ κληρονόμος, [δίδοται σοι κατὰ τίτλον ἰμφάκτουμ. παραστήσαι ἐστὶ τὸ ἐν αὐτῇ τῇ αἰτίᾳ παραστήσαι^{β)}

Si vero heres ignarus legati mei a fructuario cautionem non exegit, dolo caret, nec ad exhibendum convenitur, sed adversus fructuarium in factum actionem habeo.

Exhibere est in ad exhibendum actione rem nihilo deteriore, quam erat litis contestatae tempore, exhibere, ut actor principalis actionis instituendae facultatem habeat. Itaque qui post litem contestatam rem usucaptam exhibet, condemnatur: nisi forte quasi de novo conveniri velit, et fructus secundum legem restituere.

Partus quoque restituitur, sive praegnans fuerit ancilla sive postea conceperit.

Et omnis utilitas actoris non exhibendo aut tardius exhibendo amissa aestimatur, non etiam ipsa res. Utilitas autem interdum minoris est, quam res.

X. Paul. Si optio mihi intra certum tempus legata sit, et heres impediens post tempus exhibuerit, condemnatur: si vero heres non impederit, absolvitur.

XI. Ulp. Si hereditas amissa sit ob hoc, quod

praestiterit. Eo enim utique dolus eius ostenditur, quod cautionem a me non exegit. Nam legatum X numismatum paene peremptum est, quum iam numos, utpote meos factos, vindicare non possis. Tunc autem ad exhibendum actionem adversus heredem habes, si conditio legati exstiterit. Potuisti tamen etiam pendente conditione ab herede cautionem tibi competentem exigere, et si haec tibi praestita sit, non indigebis actione ad exhibendum. Haec si heres dolo mihi usufructuario. Sin autem ignorans a me usufructuario consuetam cautionem non exegit, [non habes] ad exhibendum actionem, [quia nullum] dolum [admisit], sed datur tibi in factum actio adversus me — — — — — quo super ad exhibendum actione lis contestata est — — — — —, quamvis non de restituenda, sed solum de exhibenda re agat. Proinde si rem lite super ad exhibendum actione contestata usucaptam — — — — — suscipere actionem, ita tamen ut fructus secundum tempus, quo lis in ad exhibendum actione contestata est, aestimentur. Quia autem in ad exhibendum actione omnis causa petitori restituitur, recte Sabinus dixit etiam partum ancillae restitui oportere per ad exhibendum actionem, sive praegnans fuerit sive postea conceperit. Etiam in omne lucrum, quod petitor amisit, quia tardius res exhibita est, possessor condemnari debet. Ideo recte Neratius dixit

54. Cyr. [l. 9 §. 4. 5]. Legata tibi sunt X numismata sub conditione et eorundem ususfructus Titio pure. Heres X illa numismata Titio praestitit non exacta ab eo cautione potes cum herede stipulationem legatorum inire nec opus habes actione ad exhibendum. Si tamen hoc non feceris, existente conditione adversus heredem ad exhibendum agis. Si tamen heres ignoravit, tibi legatum relictum esse, datur tibi adversus Titium in factum actio. Exhibere est in eadem causa praestare

(Complura desiderantur.)

89) In medio hoc verbo expl. fol. 213. 212.

ω) Cod. ἔχων habere videbatur.
χ) Forte: δέχεσθαι.
γ) Forte: ποσεισορα μετὰ προκατάρξιν τέτοιν.

z) In Cod. est lacuna unius lineae.
α) Cod. τοῦτου.
β) Expl. fol. 213. 212.

παραστήναι τὸν δοῦλον, καὶ αὐτὴ ἀποτιμᾶται. ἔνθα ἐστὶ τὸ πρῶγμα κατὰ τὸν καιρὸν τῆς προκατάρξεως δφείλει παρίστασθαι, καὶ φέρεσθαι πρὸς τὸν δικαστὴν κινδύνῳ καὶ δαπανήμασι τοῦ ἐνάγοντος. τρέφει δὲ καὶ ἐνθάδε αὐτὸν ὁ ἐναγόμενος, εἰ μὴ ἕρα τεχνίτης ὢν εἰσφέρει ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ τρέφεσθαι καὶ νῦν σχολάζει. εἰ δὲ παρτεθῆ τῇ τάξει, ὁ ἐνάγων αὐτὸν τρέφει. εἰ δὲ ἐπίτηδες αὐτὸν εἰς ἕτερον τόπον ὁ νομὲὺς μετέστησε, φέρει αὐτὸν οἰκείῳ κινδύνῳ καὶ δαπανήμασιν ἔνθα ἐνάγεται. εἰ καὶ ἀδόλως τις δασηταί τινα μετὰ προκατάρξιν νέμεσθαι, καταδικάζεται μὴ ἀποκαθιστῶν τὰ ὄντα παρ' αὐτῶ.

ιβ'. Παῦλ. Καὶ ὁ θέλων ἐκδικῆσαι τινα εἰς ἔλευθερίαν ἢ εἰς ὑπεξουσιότητα ἔχει τὴν παραστατικὴν ἀγωγὴν.

Ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἐὰν πολλάκις κινήται ἢ παραστατικὴ ἀγωγὴ, χωρὶς τῆς παραγραφῆς, οὐ μὴν ἐξ ἐτέρως· τυχὸν γὰρ ὡς δεσπότης⁹⁰⁾, ἢ ὡς κλαπεῖς, ἢ ὡς ἔχων ἐπιλογὴν ἐκίνησα, καὶ ἐξεβλήθη ὡς μὴ δεσπότης, καὶ μετὰ τὸ κριθῆναι τὸ πρῶγμα νέαν ἐπὶ τῷ αὐτῷ⁹¹⁾ δεσποτείαν ἐκτησάμην, ἢ ἐπιλογὴν ἐτέρα ἐληγατεύθη μοι, ἢ κλοπὴν ἐτέρα ὑπέστην παρ' αὐτοῦ.

Ὁ ἐν εἰδήσει ποιήσας ἐκ τῶν ξυμῶν ἐλαιῶν ἢ σταφυλῶν ἢ ἑλίας ἔλαιον ἢ οἶνον ἢ ἑσθητὰ ἐνάγεται τῇ παραστατικῇ ἀγωγῇ· ἐμὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐκ τῶν ξυμῶν γινόμενον.

Εἰ καὶ χωρὶς δόλου καὶ ἀμελείας ἀποθάνῃ⁹²⁾ μετὰ προκατάρξιν ὁ δοῦλος, ἔσθ' ὅτε καταδικάζεται ὁ ἐναγόμενος εἰς ὃ διέφερε τῷ ἐνάγοντι μὴ ἐμποδίσει αὐτὸν ἐν τῇ προκατάρξει παραστήσασθαι· καὶ μάλιστα εἰ μὴ ἀπέθνησκεν, εἶγε παρεστή.

Ὁ κληρονόμος οὐχ ὡς κληρονόμος, ἀλλ' ὡς ἰδίῳ ὀνόματι ἐνάγεται, εἶπερ γέγονεν ἐκ τοῦ δόλου τοῦ νομείως ἢ κληρονομία πλουσιωτέρω· τυχὸν γὰρ ἔλαβε τὸ τίμημα τοῦ πράγματος.

κυρ. c) ὁ ἐξ ἀλλοτριῶν ὑλῶν εἶδος ποιήσας εἰδὼς αὐτὰς ἀλλοτριῶς καὶ ὑπὲρ τῆς ὑλῆς καὶ ὑπὲρ τοῦ εἶδους κτερίζεται. εἰ καὶ συμβῆ τελευτῶν μετὰ προκατάρξιν τῆς ἀδ' ἐξινβενδοῦ τὸν οἰκέτην, ὅμως ἔσθ' ὅτε, εἰ καὶ δίχα δόλου καὶ ἕρτυμίας τοῦ ποσειέσσορος τετελεύτησε, καταδικάζεται εἰς τὸ διαφέρειν τῷ ἐνάγοντι, εἶπερ διέφερε τῷ ἄκτορι τὸ ἐν καιρῷ προκατάρξεως παρασχεθῆναι τὸν οἰκέτην, εἶγε οὐ συνεβίβηνεν, εἰ δ' ἂν παρηγάγεν αὐτὸν ὅτε προκατάρξιν, πολλάκις^{d)} γὰρ σεσημῶσ συμβαίνοντος ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ διήγεν ὁ οἰκέτης, συνέβη αὐτὸν ἀπολέσασθαι, εἰ δ' ἂν δὲ παρηγάγεν αὐτὸν ἐν καιρῷ προκατάρξεως, ἀπαλλάττεται τοῦ τόπου, ἐν ᾧ γέγονεν ὁ σεισμὸς, καὶ οὐκ ἐτελεύτησεν.

τοῦ ἀνων. οὔτε γὰρ πάτως, ὡς διγ. ζ'.

τοῦ αὐτοῦ. εἶτε βενάλως ἦν, ὡς βι. ζ' τί. α' διγ. ιε'.

ἐὰν τὸ ἐπιζητούμενον πρῶγμα διὰ τινα εὐλογον αἰτίαν μὴ δύναται παρασχεθῆναι, χρὴ τὸν διακρίνοντα προθεσμίαν ὀρίζειν τῷ ἐναγόμενῳ καὶ κενεῖονα τοῦτον ἀπαιτεῖν, ὅτι ἐμπροθέσμως παραγεῖ τὸ πρῶγμα, καὶ ἀπολύει^{e)} αὐτόν.

καύτη τῇ ἀδ' ἐξινβενδοῦ καὶ οἱ τῶν ἐναγόντων^{f)} κληρονόμοι οὐχ ὡς κληρονόμοι κνοῦσιν, ἀλλὰ σοσο νομινε, ἐπειδὴ διαφέρει αὐτοῖς παρασχεθῆναι τὸ πρῶγμα, καὶ οἱ τῶν ἐναγομένων αὐτῇ

servus non exhibitus est, ipsa quoque aestimatur. Ubi res est litis contestatae tempore, ibi exhiberi debet, et perferri ad iudicem periculo et sumtibus actoris. Pascit autem et vestit servum reus, nisi forte, quum artifex sit, artificio suo soleret se nutrire, nunc vero vacet. Si vero apud officium depositus sit, actor eum pascit. Sed si data opera in alium locum possessor eum transtulit, suo periculo ac sumtu eum eo perfert, ubi agitur. Quamvis sine dolo quis quaedam post litem contestatam possidere desierit, tamen damnatur, nisi restituat, quae apud ipsum exstant.

XII. Paul. Et qui aliquem in libertatem suamve potestatem vindicare vult, ad exhibendum actionem habet. L. 12. pr. §. 1. D. X. 4.

Si ex eadem causa saepius ad exhibendum agatur, locus est exceptioni, non etiam si ex alia: fortasse enim tanquam dominus, vel furtum passus, vel optionem habens egi, et repulsus sum tanquam non dominus, ac post rem iudicatam eiusdem rei dominium ex nova causa acquisivi, aut alia optio legata mihi est, aut ab eo aliud furtum passus sum. §. 2.

Qui sciens ex olivis meis vel uvis vel lana oleum vel vinum vel vestimenta fecerit, ad exhibendum convenitur: nam meum est, quod ex rebus meis fit. §. 3.

Quamvis sine dolo et culpa servus post litem contestatam decesserit, tamen interdum reus tanti damnatur, quanti actoris interfuit, per eum non esse factum, quominus litis contestatae tempore servus exhiberetur: maxime, si mortuus non fuisset, si tunc exhibitus fuisset. §. 4.

Heres non quasi heres, sed quasi suo nomine convenitur, si ex dolo possessoris hereditas locupletior facta sit: fortasse enim rei pretium consequutus est. §. 5.

55 Cyr. [L. 12 §. 3. 4]. Qui ex alienis materiis speciem facit, sciens eas alienas esse, tam materiae quam speciei nomine tenetur. Etiam si forte mortuus sit servus post litem ad exhibendum contestatam, tamen aliquando, quamvis sine dolo vel culpa possessoris mortuus sit, tamen actori in id quod interest condemnatur, siquidem actoris interfuit servum tempore litis contestatae exhiberi, vel si mori eum non contigisset, si, quum lis contestaretur, exhibitus esset. Forte enim servus mortuus est, quum terrae motus in loco, ubi debebat, accideret, sin autem tempore litis contestatae exhibitus esset, remotus a loco fuisset, in quo motus terrae accidit, nec mortuus esset.

56. Anon. [ad l. 12 §. 4]. Neque enim omnino, ut dig. 7 [§. 5]

57. Eiusdem. [ad l. 12 §. 4]. Si venalis fuit, ut lib. VI tit. I dig. 15 [§. 3].

58. [Steph. index l. 12 §. 5]. Si res, quae exhiberi desideratur, ex iusta causa non possit statim exhiberi, iudex dilatione reo concessa et cautione ab eo exacta, quod intra terminum rem exhibiturus est, eum absolvere debet.

59. [Steph. index l. 12 §. 6]. Hac ad exhibendum actione etiam heredes actorum agunt, non tamquam heredes sed suo nomine, quia eorum interest rem exhiberi.

90) Hoc verbo inc. fol. 172 dimidiatum.

91) Cod. τὸ αὐτό.

c) Inc. fol. 172 dimidiatum

d) Haec, quae sequuntur, cum indole summae Cyrillianae non satis quadrant.

92) Haecenus pagina prima fol. 172.

e) Cod. ἀπολύειν.

f) Cod. τῶν ἐναγομένων αὐτῷ κληρ. Error librarii ex sequentibus explicatur.

L. 13. ιγ'.⁹³⁾ [Γαί.] Ὁ κατέχων ἐλεύθερον ἄνθρωπον
D. X. 4. οὐκ ἐνόγηται τῇ παραστατικῇ ἀγωγῇ, ἀλλὰ κριτοῦ
παραγγέλματι· ἢ γὰρ ὑποκαταστατικῇ ἀγωγῇ ὁρμό-
ζει, ὅτινι χρηματικῶς διαφέρει.

L. 14. ιδ'. Ἐάν ὁ ἀνὴρ γινώσκων, μὴ γενέσθαι αὐτοῦ
D. eod. τὰ παρὰ τῆς γαμετῆς αὐτοῦ δωρηθέντα νομίματα,
παρόσχη αὐτὰ εἰς ἀγορασίαν, ἐνάγεται τῇ παραστα-
τικῇ ἀγωγῇ, ὡς δόλῳ πανσάμενος νέμεσθαι.

L. 15. ιε'. Ἐάν ἢ ἐν τῷ ἀγορῶ σου θησαυρός μου, καὶ
D. eod. μὴ μετεκίνησας αὐτόν, οὔτε τῇ περὶ κλοπῆς⁹⁴⁾ οὔτε
τῇ ὑποκαταστατικῇ ἀγωγῇ ἐνάγη, ὡς μήτε νεμόμενος
μήτε δόλῳ πανσάμενος. ὁμνῶντι δέ μοι τὸν τῆς
συκοφαντίας καὶ ἀσφαλιζομένῳ τὴν περὶ τοῦ μὴ βλά-
ψαι ἀσφάλειαν δίδοται παραγγεῖλια καὶ ἀγωγή εἰς τὸ
ὁρῆσαι καὶ λαβεῖν αὐτόν. εἰ δὲ ἐκλεψας αὐτόν, ὁρ-
μῶζει μοι καὶ ἢ περὶ κλοπῆς εἰς τὸ διπλοῦν ἀγωγή.

L. 16. ις'. Παῦλ. Ἐφ' οἷς μὲν ὁ δοῦλος μου κατέχει,
D. eod. ἐνάγομαι⁹⁵⁾ καὶ ἰδίῳ ὀνόματι τῇ παραστατικῇ ἀγωγῇ.

κληρονομοὶ οὐχ ὡς κληρονομοὶ ὑποδέχονται ἀλλὰ σου νόμῳ,
ἢ ὡς κρύπτοντες ἢ ὡς νεμόμενοι τὸ πρᾶγμα ἢ ὡς δόλῳ παν-
σάμενοι νέμεσθαι. οὐ προβαίνει οὐν ἐπὶ ταύτῃ ζητῆσαι, εἰς⁹⁾
παραπέμπεται κληρονομοῖς ἢ κατὰ κληρονομῶν διαβαίνει. ὅτε
μέντοι ἐπιπεριών τις ἄλλως ἀμαρτήσῃ, τότε ὡς κατὰ κληρονο-
μῶν παραπέμπεται.^{h)}

ὅτανⁱ⁾ τις τὸν ὁμολογούμενον ἐλεύθερον κρύπτῃ, ἰντέρ-
δικτον μᾶλλον δίδοται κατ' αὐτοῦ τὸ δε HOMINE LIBERO
EXHIBENDO^{k)}, οὐ μὴν ἀδ ἐξιβενδοῦμ, ἐπειδὴ αὐτῇ ἐκείνοις
δίδοται, οἷς διαφέρει πρὸς χρηματικὸν κέρδος τὸ παραχθῆναι
τὸ πρᾶγμα. καὶ μὴ νόμις τοῦτο τὸ θέμα ἐναντίον εἶναι τῷ
προομιῶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ ἀναγνώσματος τοῦ ἀπὸ τοῦ κς
ἐδικίου τοῦ παύλου^{l)}. ἐκεῖ γὰρ ἀμφίβολον ἦν ὁ κατεχόμενος
εἴτε δοῦλος ἔστιν εἴτε ἐλεύθερος, καὶ διὰ τοῦτο δέδωκεν ὁ
παῦλος τὴν ἀδ ἐξιβενδοῦμ. ἐνταῦθα δὲ τὸν ὁμολογούμενῳ
ἐλεύθερον ἐκρύπτετο^{m)}, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δέδωκεν ὁ γάιος
τὴν ἀδ ἐξιβενδοῦμ κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον τὸ ἰντέρδικτον.

τοῦ ἄνων. ἔγνωσ, ὅτι περὶ τῶν ὑπεξουσίῶν καὶ ἰν ἔμ
κινεῖται, βι. ε' τί. α' διγ. α'. τὸ δὲ ἰντέρδικτον κθ' [τί.]ⁿ⁾
ἐστὶ τοῦ μγ' βι.

τοῦ ἐναντ. τὸ εἰρημένον διγ. ιβ' οὐκ ἐναντιοῦται. ἐκεῖ
γὰρ ἢ κατάστασις ἀμφιβάλλεται, ἐνταῦθα δὲ ὁμολογεῖται.
ἀναγν. βι. μγ' τί. κθ'. ὑπόθου ἐν τῷ ιβ' περὶ ἐλευθέρου
κινεῖσθαι ἵνα σῆη χώραν τὸ καὶ χρηματικῶς διαφέρειν.

τοῦ ἄνων. ὅρα τὸ πῶς εἶπεν· εἴαν γινώσκῃ, ἵνα τὸν
δόλον ἀπὸ γνώμης εἰσαγάγῃ καὶ φαύλης διαθέσεως.

τοῦ αὐτοῦ. ἀνάγν. βι. κθ' τί. α' διγ. ε' τὸ τέλος καὶ
διγ. λζ'.

θησαυρός ἐμὸς ἐν τοῖς σοῖς γηδίσις κείται, καὶ οὐ συγ-
χωρεῖς με ἀνοῖξαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδὲ ἀποκινεῖς αὐτόν, καὶ διὰ
τοῦτο τῇ φουρτι ἢ τῇ ἀδ ἐξιβενδοῦμ κεχοῖσθαι κατὰ σοῦ
οὐ δύναμαι, ἐπειδὴ οὐδὲ νέμῃ αὐτόν οὔτε δόλον ἐποίησας, ἵνα
μὴ νευμηθῆς· ἐσθ' ὅτε γὰρ καὶ ἀγνοεῖς ἀποκρύπτεσθαι^{o)}

|| p) || || || || || ||

παραχθῆναι⁹⁾

93) Inc. pagina secunda fol. 172.

94) Haecenus pagina secunda fol. 172.

g) Cod. η'.

h) Expl. pagina prima folii 172.

i) Inc. pagina secunda eiusdem folii 172.

k) Cod. de homine liberis exhibendis.

l) Cod. παρόντος pro παύλου habet.

m) Malim ἐκρυπτε τις.

XIII. Gaius. Qui liberum hominem detinet,
actione ad exhibendum non convenitur, sed interdicto:
nam actio ad exhibendum competit ei, cuius pecunia-
riter interest.

XIV. Si maritus sciens, nummos ab uxore dona-
tos suos factos non esse, eos in emtionem dederit,
actione ad exhibendum convenitur, quasi dolo desierit
possidere.

XV. Si thesaurus meus in fundo tuo sit, neque
eum loco moveris, neque furti neque ad exhibendum
actione teneris, quia neque possides neque dolo de-
sieris possidere. Iuranti autem mihi de calumnia et
caventi damni infecti datur interdictum et actio, ut
effodiam eum et tollam. Quodsi subripueris eum,
furti in duplum actio mihi competit.

XVI. Paul. De his, quae servus meus detinet,
ad exhibendum etiam meo nomine mecum agitur.

beri: et reorum heredes non tamquam heredes ei ob-
noxii sunt sed suo nomine, sive quia rem occultant sive
quia possident sive quia dolo possidere desierunt. Igitur
non procedit in hac actione quaerere, an heredibus
transmittatur et in heredem transeat. Si tamen quis
vivid deliquerit, tunc in heredem transmittitur.

(Nonnulla desunt.)

60. [Steph. index et παραγρ. l. 13]. Si quis ali-
quem, quem liberum esse certum est, occultaverit, ad-
versus eum potius interdictum de homine libero exhiben-
do datur, non autem ad exhibendum actio, quia
haec iis datur, quorum pecuniariter interest rem exhiberi.
Ne credas hoc thema contrarium esse principio
fragmenti, quod ante positum est ex Paulo lib. XXVI
ad Edictum. Ibi enim dubium erat is, qui detinebatur,
servus esset an liber, et propterea Paulus ad exhiben-
dum actionem dabat. Hic autem aliquis eum, qui abs-
que dubio liber erat, occultabat, et propterea Gaius
non ad exhibendum actionem adversus eum dedit, sed
solum interdictum.

61. Anon. [ad l. 13]. Didicisti lib. VI tit. I dig. I
[§. 2] propter filios in potestate etiam in rem agi. De
interdicto agitur tit 29 lib. XLIII.

62. Enant. [ad l. 13]. Quod dicitur dig. 12 [pr.],
non est contrarium. Ibi enim de statu controversia
est, hic certus est. Lege lib. XLIII tit. 29. Pone in
dig. 12 de libero homine agi, ut eo casu etiam pecunia-
riter intersit.

63. Anon. [ad l. 14]. Vide quemadmodum dixerit
„sciens“, nimirum ut ex scientia et pravo affectu dolum
induceret.

64. Eiusdem. [ad l. 14]. Lege lib. XXIV tit. I
dig. 5 in fine et dig. 37.

65. [Steph. index l. 15]. Thesaurus meus in terris
tuis iacet, nec pateris me eum effodere, sed nec loco
eum moves, ideoque furti vel ad exhibendum agere te-
cum non possum, quia eum neque possides neque dolo
fecisti quominus possideres: fieri enim potest, ut nescias,
celari.....

(Nonnulla desunt.)

66. || || || || || ||

95) Hoc verbo inc. fol. 78. 81.

π) Deest in Cod.

ο) Expl. fol. 172.

ρ) Inc. fol. 78. 81. In hoc folio paucissima tantum lite-
rarum vestigia apparuerunt.

σ) Haec vestigia sunt indicis l. 19.